

ANTTI VAHTERI

TYÖVÄEN KANSAIN-
VÄLINEN SOSIALISTINEN
JÄRJESTÖ

Kustannusosakeyhtiö Kansanvalta

**TYÖVÄEN KANSAINVALINEN
SOSIALISTINEN JÄRJESTÖ**

Antti Vahteri

TYÖVÄEN KANSAIN-
VÄLINEN SOSIALISTINEN
JÄRJESTÖ

LYHYT KATSAUS SEN
KEHITYSVAIHEISIIN

Helsinki

Kustannusosakeyhtiö Kansanvalta

Helsinki 1927

Työväen kirjapaino

ALKULAUSE.

Luodessamme katsauksen proletariaatin kansainvälisen sosialistisen järjestön kehityskulkuun havaitsemme helposti, ettei eri maiden työväenluokkia suinkaan aja ilman muuta yhteiseen järjestöön pelkkä synnynnäinen yhteisyyden tunne. Me olemme työväen kansainvälisen liikkeen kehitysvaiheista saaneet selvästi nähdä, että tietoisuus kansainvälisestäkin yhteenkuuluvaisuudesta, etujen yhteisyydestä, on saatava hereille vaivalloisen työn, pitkällisen järjestökoulutuksen, järjestökasvatuksen ja teoreettisen valistustyön kautta. Proletariaatin kansainvälisyyden, internatsionalismin, taloudellisina edellytyksinä tosin ovat eri maiden työläisten etujen yhteisyys riistävää pääomaa vastaan sekä alituisesti lisääntyvä maailman talouden keskittyminen. Mutta tämä, sanoisinko »tosiasiaain internatsionaali» ei vielä läheskään ole samaa kuin yhteistyön ja yhteistoiminnan internatsionaali, selvän proletaarisen tietoisuuden internatsionaali. Nimenomaan työväenliikkeen historian viime vuodet ovat meille oikein havainnollisesti osoittaneet, kuinka tavattoman paljon vielä näinä aikoina on ollut tehtävä työtä, jotta suuret työläisjoukot olisivat alkaneet käsittää proletariaatin kansainvälisen yhteenkuuluvaisuuden, etujen yhteisyyden sekä samalla kansainvälisen yhtenäisen järjestön välttämättömyyden taistelussa yhteistä vastustajaa pääomaa vastaan proletariaatin vapautta-

miseksi kaikissa maissa. Innokasta työtä tässä suhteessa on yhä jatkettava aina siihen asti, kunnes käsitys työväen yhtenäisen kansainvälisen järjestön olemassaolon ja alituisen lujittumisen välttämättömyydestä on työväen keskuudessa tullut niin yleiseksi ja niin horjumattomaksi, ettei nyt koossa olevaa kansainvälistä socialistista järjestöä enää mikään myrskyisinkään ajankohta voi järkyttää ja hajoit-
taa.

Tämän puutteellisen kirjaseni tarkoituksena on ennen kaikkea kansainvälisen socialistisen aatteen palveleminen luomalla lyhyen katsauksen Internationaalien aikaisempiin vaiheisiin, selostamalla nykyisen uuden Internationaalien tähänastista toimintaa ja esittämällä sen jäsenpuolueitten nykyiset voima-
suhteet.

Helsingissä, kesäk. 15. p:nä 1927.

Antti Wahteri.

1.

ENSIMMÄINEN INTERNATIONAALI

(1864—1876).

a) Työväen kansainvälisen järjestön edellytykset.

Ajattelemalla niitä vaikeuksia, joita maailman sodan hajoittaman internatsionaalin uudestaan luominen kohtasi siitä huolimatta, että kaikissa kehittyneimmissä maissa oli olemassa suuria työväenpuolueita, käsitämme helposti, että ensimmäisen internatsionaalin perustamisen on täytynyt tapahtua vielä monin verroin suurempien vaikeuksien ja esteiden voittamisen jälkeen.

On itsestään selvää, ettei kauaskantoinen ajatus kansainvälisen työväenliiton perustamisesta, proletariaatin kansainvälisestä yhteenliittämisestä, voinut suinkaan herätä, tulla hyväksytyksi ja toteutetuksi Lontoossa St. Martins Hallissa syysk. 28. p:nä 1864 pidetyssä suuressa kansainvälisessä kokouksessa, elleivät mielet olisi jo ennakolta olleet siihen jollakin tavalla kypsyneitä, ellei sellainen ajatus olisi jo aikaisemmin voittanut itselleen tilaa laajahkoissa piireissä, vieläpä tullut tavalla taikka toisella tehdyksi yrityksiä tuon ajatuksen toteuttamiseksi käytännössä. Sekin sisällys, jonka Marx antoi tälle ajatukselle

myöhemmin, pohjautui määrättyihin historiallisiin syihin, mutta tästä sisällöstä emme nyt puhukaan, vaan tarkoitamme yleensä sitä aatetta, joka tähtäsi proletariaatin kansainväliseen yhdistämiseen, sen liittämiseen yhteiseen taisteluun vapautuksensa puolesta. Viimeksi mainittu yleinen ajatus olikin jo ennen syyskuuta 1864 selvästi havaittavissa ja se oli kypsymistään kypsynyt alkaen ensimmäisessä internatsionaalissa Marxin ja Engelsin ynnä muiden suurten persoonallisuuksien johdolla kehittyä yhä enemmän varsinaiseksi historialliseksi liikkeeksi aikaisempien samaan suuntaan tähdänneiden liikkeiden taimista.

Internatsionaali syntyi Englannissa. Sieltä sen esihistoriakin on löydettävissä. Ei kuitenkaan sattumalta, sillä Englanti oli aina 70-luvulle *ensi* sijassa maa, missä nykyiset luokkavastakohdat olivat *ensiksi* kehittyneet kaikkein voimakkaimmin ja siitä syystä myöskin proletaarisen luokkataistelun tärkeimmät muodot *ensiksi* tulivat näkyviin. Proletariaatti luokkana synnytti siellä ensimmäiseksi poliittisen liikkeensä ja siellä se myöskin ensimmäiseksi järjestyi ammatillisesti. Taistellessaan demokraattisesta vaalioikeudesta viime vuosisadan 30-luvulla Englannin työläiset luokkatietoisuutensa heräämisen ohella saivat käsityksiä myöskin kansainvälisen solidariisuuden tarpeellisuudesta ja vähitellen he joutuivat yhä enemmän kansainvälisyyden ajatuksen vaikutuksen alaisiksi, koska samoihin aikoihin muuallakin Euroopassa Ranskasta aina Puolaan saakka olivat käynnissä vallankumoukselliset liikkeet tai tapahtui

vallankumouksia ja he tulivat huomaamaan taistelunsa vapaudesta olevan yhteistä noiden toisten maiden työläisten kanssa erittäinkin nähdessään poliittisia pakolaisia melkein kaikista maista virtaavan Englantiin ja tullessaan lähempään kosketukseen noiden pakolaisten kanssa. Niinpä senaalkuudessa enimmäkseen levinneessä työväenlehdessä, Henry Hetheringtonin toimittamassa »Penny Papers'issa» (myöhemmin: »Poor Man's Guardian») oli kahdeksasta pienestä sivusta kaksi, jopa neljäkin sivua omistettu ulkomaiden asioille. Siinä puhuttiin mahdollisimman laajasti milloin puolalaisten »loistavasta voitosta», milloin Portugalin vastavallankumouksen »iljettävyyksistä». Siinä julkaistiin myöskin Lontoossa olleiden eri kansallisten komiteain manifesteja ja julistuksia ja Parisin heinäkuun vallankumouksen, tuon »kunniakkaan ja kuolemattoman teon», ensimmäiseksi vuosipäiväksi annettiin työläisille kehoitus ottaa osaa suureen muistojuhlaan, joka sitten pidettiin elokuun 1. p:nä ja jossa Hibbert, Lovett, Watson ja muut työväen johtajat pitivät tulisia puheita.

Julian Harneyn v. 1838 perustama »Democratic Association» (Demokraattinen liitto) solmi ensimmäiset varsinaiset suhteet Lontoossa siihen aikaan olleiden poliittisten pakolaisten kanssa, ja chartistien silloisen johtavan äänenkannattajan »Northern Star'in» ensimmäisen sivun palstat oli aina omistettu ulkomaiden asioille. Pakolaiset varmasti vaikuttivatkin hyvin paljon kansainvälisyyden tunteen kehittymiseen, sillä jokainen heidän ryhmänsä vietti

säännöllisesti vapaustaistelujensa vuosipäiviä ja otti osaa chartistien mielenosoituksiin ja toimintaan. Täten syntyi hyvin terveellinen vuorovaikutus.

Vuosi 1845 tuli proletariaatin vapausliikkeen kannalta katsoen tavallaan historialliseksi. Silloin näet perustettiin »*Veljellisten demokraattien*» (Fraternal Democrats) yhdistys, joka varmaankin oli työväenluokan ensimmäinen kansainvälinen järjestö ja määrätysssä mielessä internatsionaalin edelläkävijä. Tälle yhdistykselle ei kuitenkaan laadittu mitään sääntöjä eikä järjestömuotoa. Sen perustaja Harney selitti nimenomaan, että tarkoituksena ei ole minkään uuden puolueen perustaminen. Tämä johtui siitä, että chartistien pelättiin ymmärtävän väärin tätä aloitetta ja käsittävän sen jonkinlaiseksi hajoituspuhaksi. Mitään jäsenveroakaan ei määrätty, koska erikoistapauksissa uskottiin saatavan tarpeelliset varat vapaaehtoisin avustuksin. Hallintokomiteaa ei myöskään valittu. Vakituiset sihteerit kuitenkin katsottiin tarpeellisiksi julkaistavien asiakirjojen allekirjoittamista varten. Sihteerejä valittiinkin kuusi, nimittäin englantilainen, saksalainen, ranskalainen, slaavilainen, skandinaivialainen ja sveitsiläinen. Periaatteena oli: »Kaikki ihmiset ovat veljiä». Tämän periaatteen pohjalla piti demokraattien yhdistyä ja toimia yhdessä sekä »auttaa kaikkia niitä, jotka ovat järjestyneet kansojen vapauden toteuttamiseksi». Tuollainen järjestömuodottomuus oli yhdistykselle varmasti hyvin tarpeellinen, koska yhdistys vielä kaksivuotisen olemassaolonsa jälkeenkin katsoi tarpeelliseksi erityiset julistukset

siitä, ettei tarkoituksena ole kilpailu jo toimivien puolueiden kanssa. Englannin erikoiset olosuhteet otettiin siis tarkasti huomioon. Samoihin aikoihin syntyneessä Kommunistisessa Manifestissakin Marx ja Engels alleviivaavat sitä, että kommunistit eivät muodosta mitään erikoista puoluetta. Tätäkin lausetta luultiin kauan ohjeeksi, jonka tuli koskea kaikkia maita kaikkina aikoina, vaikka se oli katsottu tarpeelliseksi ainoastaan sillä hetkellä Englannin erikoisia olosuhteita silmällä pitäen.

Lopuksi Fraternal Democrats-yhdistys kuitenkin huomasi kiinteämmän järjestömuodon välttämättömyyden. Heinäkuun 19. p:nä 1847 päätettiinkin ruveta kantamaan jokaiselta jäseneltä vuosittain 1 shillingin jäsenvero ja saman vuoden joulukuussa hyväksyttiin järjestösäännöt, joiden mukaan jokaisen jäsenkansallisuuden piti valita yksi pääsihteeri. Hallintokomitea muodostettiin näistä pääsihteereistä valitsemalla heidän rinnalleen jokaisesta kansallisuudesta yksi edustaja. Myöskin rahastonhoitaja ja finanssi sihteeri valittiin. Yleisiä kokouksia pidettiin jokaisen kuukauden ensimmäisenä maanantaina. Sihteereinä olivat sanottuna vuonna: Julian Harney (Englanti), Karl Schapper (Saksa), Jean Michelot (Ranska), Peter Holm (Skandinavia), Nemeth (?) Unkari, H. Hubert (Sveitsi), Oborski (Puola). Hallintokomiteassa olivat: E. Jones, T. Clark, Ph. M'Grath, Ch. Doyle ja W. Dixon.

Todennäköistä onkin, että juuri tämä järjestömuoto on ollut esikuvana ensimmäiselle internationaalille, joka muodostettiin parikymmentä vuotta

myöhemmin, jolloin Fraternal Democrats-yhdistyksen perimätiedot vielä olivat muistissa.

Minkälaisten aatteiden ja päämäärien puolesta Veljelliset Demokraatit harjoittivat propagandaa? Noin puolitoista vuotta ennen Kommunistisen Manifestin laatimista Harney lausui niistä m. m. seuraavasti:

»Minä käännyn jokaisen maan sorrettujen luokien puoleen . . . kehoittaen niitä yhtymään keskenään yhteisen asian puolesta. Sortajain tunnuslauseena on aina ollut: »Hajoita ja hallitse». Meidän vastatunnuslauseenamme täytyy olla: »Liitytkää yhteen ja voittakaa!» Olivatpa ne kansalliset erillaisuudet, jotka ovat erottaneet puolalaisia, venäläisiä, preussilaisia, unkarilaisia ja italialaisia, olleet mitä tahansa, niin eivät ne ainakaan ole estäneet Venäjän, Itävallan ja Preussin despootteja liitymästä yhteen hirmuvaltiutensa pystyssä pitämiseksi. Miksikä ei noiden maiden kansojen siis tulisi liittyä yhteen taistellakseen itselleen vapauden? Kansan asia on kaikissa maissa sama — työn asia, orjuutetun ja riistetyn työn asia . . . Eivätkö työläisten vaivat ja raskaudet kaikissa maissa ole samat? Eikö heidän hyvä asiansa siis myöskin ole sama? Me voimme olla eri mieltä keinoista taikka erilaiset olosuhteet voivat pakottaa meidät erilaisiin keinoihin, mutta suuri päämäärä — ihmiskunnan todellinen vapauttaminen —, siihen täytyy kaikkien tähdätä ja pyrkiä!»

Tästä ja Veljellisten Demokraattien muista ohjelmalausunnoista havaitaan siis, että heidän käsityksensä kansallisuudesta ja kansainvälisyydestä oli

vapaa porvarillisesta ideologiasta. Kansallisuuden riippumattomuus on heidän käsityksensä mukaan tarpeellinen proletarisen luokkataistelun edistymiselle ja kansainvälisyys johtuu proletariaatin asian, etujen yhtäläisyydestä kaikissa maissa. Vieläpä he ovat osanneet nähdä niinkin kauaksi, että ovat sanoneet kansainvälisen solidarisuuden olevan proletariaatin *voiton edellytyksenä yleensä*, koska kansainvälinen porvaristo voidaan voittaa ainoastaan yhteisen taistelun kautta. Hallitsevien luokkien kansainvälistä solidarisuutta vastaan tahdottiin siis aivan oikein asettaa proletariaatin kansainvälinen solidarisuus. Fraternal Democrats-yhdistyksen johtajat olivat siis selvästi kansainvälisen proletarisen aatteen ja hengen elähdyttämiä. Harney ja Jones olivat jo kansainvälisiä sosialidemokraatteja aivan nykyaikaisessa mielessä ja heidän rinnallaan esiintyivät ansiokkaasti Schapper, M'Grath ja useat muut pakolaiset ja englantilaiset chartistit.

Fraternal Democrats-yhdistyksen, tuon puhtaasti agitatorisen yhdistyksen, toiminta oli vilkkaimmillaan vuosina 1846, 1847 ja vuoden 1848 kolmena ensimmäisenä kuukautena. Suuren vallankumousvuoden 1848 alkaessa heidän toimintansa saavuttikin huippukohtansa, jonka jälkeen tapahtui nopea lamautuminen ja häviö. Huhtikuun 10. pnä piti panna toimeen suuria mielenosoituksia Lontoossa chartistien vaatimuksien puolesta ja esittää »kansallinen anomus» alahuoneelle. Todennäköistä on, että chartistijohtajat, jotka olivat läheisessä vuorovaikutuksessa ja yhteistoiminnassa Veljellisten Demokraat-

tien kanssa, olivat toivoneet mielenosoittajajoukoilta painostusta parlamenttiin, ellei lähetystön anomuksiin suostuttaisi. Hallitus ainakin arveli vallankumouksellisen toiminnan olevan lähellä ja ryhtyi pikaisiin toimenpiteisiin tukahduttaakseen joukkoliikkeen. Lontoo julistettiin piiritystilaan, sotaväkeä sijoitettiin pitkin kaupunkia ja Wellingtonin herttua sai tehtäväkseen hukuttaa verivirtoihin pienimmätkin vallankumousyritykset. Samaa tietä hallitus toimitutti parlamentissa hyväksytyksi »Gagging Billin», lain, jonka mukaan »kapinallista» puheista ja kokouksista seurasi seitsenvuotinen karkoitus. Mutta nämä iskut eivät koskeneet ainoastaan chartisteja, vaan myöskin Veljellisiä Demokraatteja, joiden monet johtajat olivat huomattuja chartisteja. »Gagging Billin» lisäksi hallitus pian pani toimeen myöskin poikkeuslain ulkomaalaisia varten (Alien Act). Tuon lain nojalla voitiin jokainen »epäilyttävä ulkomaalainen» karkoittaa pikaisesti hallinnollista tietä. Vastalauseet eivät auttaneet. Hyvälle alulle päässeet järjestöt tulivat murskaetuiksi, toiminta estetyksi, kaikenlainen poliittinen propaganda kiellettiin. Työläisetkin olivat suuresti pettyneet huhtikuun 10. päivän epäonnistumisesta, ja chartistien järjestöt hajosivat koko maassa samoin kuin Fraternal Democrats-yhdistyskin vuoden lopulla. Viimeksi mainittu yhdistys tosin heräsi vielä uudelleen eloon, ja väsymätön Harney jatkoi propagandaa kansainvälisen solidarisuuden puolesta, mutta toiminta ei kuitenkaan enää ottanut menestyäkseen ja yhdistys lakkasi vähitellen kokonaan

olemasta elettyään noiden iskujen jälkeen vielä vuoden 1852 loppuun tai 1853 alkuun ja oltuaan sinäkin aikana proletariaatin kansainvälisen solidaarisuuden aatteen pääasiallisimpana edustajana.

Porvarillisen vapaamielisen kansainvälisyyden loistokausi oli Krimin sodan vuosina (1853—1856), mutta samalla alkoi myöskin sen moraalisen rappeutumisen kausi, sillä vihamielisyys Europan taantumuksen tukipylvästä, Venäjää, kohtaan muuttui vähitellen puhtaaksi yltiöisänmaallisuudeksi, yhteistyö Ranskan kanssa sai lopuksi aikaan sovinnaisen suhtautumisen Napoleonin järjestelmään ja hyvin pian kaikkien vapausaatteiden unohtamisen. Tämä muutos ilmeni varsin selvästi suhtautumisessa Puolan kysymykseen, josta nyt tehtiin melkein suoranainen keinotteluväline hallitusten taantumukselliselle politiikalle, vaikka Europan demokraattisten piirien ehdottomana tunnuslauseena oli tähän asti ollut Puolan vapautus.

Samaan aikaan ja todennäköisesti osaksi porvarillisen internatsionalismin vararikon johdosta, sen tosiasian vaikutuksesta, että porvarillinen liberalismikin oli pettänyt demokratian periaatteen, heräsivät jälleen itsenäisen proletaarisen ja sosialistisen esiintymisen suunnitelmat. Yhtenä edellytyksenä oli sekin, että Ernest Jonesin oli juuri onnistunut saada chartistinen järjestö uudelleen herätetyksi henkiin. Manchesterissa pantiin toimeen mielenosoituskokous heinäk. 19. p:nä 1853, läsnä oli noin 3,000 chartistia ja tilaisuudessa valittiin uusi hallintokomitea. Maaliskuussa 1854 kokoontui Manchesterissa char-

tistinen »Työparlamentti», joka laati uuden ohjelman. Jones ja hänen ystävänsä olivat innostuneita ja itse *Marx*, joka yhdessä Louis Blancin kanssa valittiin »parlamentin» kunniajäseneksi, lausui sanotussa tilaisuudessa, että »sellaisen parlamentin pelkkä perustaminen merkitsee uutta vaihetta maailman historiassa». Tässä yhteydessä ajateltiin varmaankin myös mahdollisuutta proletaarisen kansainvälisyys-käsitteen asettamisesta porvarillisen käsityksen vastapainoksi. Siihen tarjoutuikin pian tilaisuus, kun syksyllä 1854 saapui tieto, että Napoleonin valtiokaappauksen uhriksi joutunut Barbès oli saanut armahduksen ja aikoi matkustaa Englantiin. Muodostettiin siis »vastaanotto- ja vastalausekomitea». Vastalausekokous, johon Barbès kuitenkin ei voinut saapua, pidettiin joulukuun 4. p:nä porvariston osoittaessa sen johdosta suurta suuttumusta, koska se odotti seuraavan vuoden keväällä vieraakseen samaa Napoleonian, jota vastaan mielenosoitukset oli suunnattu. Kokouksen jälkeen komitea julistautui vakituiseksi ja otti tehtäväkseen »solidarisuuden osoituksen ranskalaisia pakolaisia kohtaan ja veljestyksen mannermaan demokratian kanssa kuninkaiden liiton vastakohdaksi».

»Vastaanotto- ja vastalausekomiteasta» tuli pian jonkinlainen »internationaali», joka muodostui Fraternal Democrats-yhdistyksen jatkoksi. Sen toiminta tosin ei kehittynyt niin vaikuttavaksi kuin viimeksi mainitun, mutta se edusti kuitenkin kansainvälisen proletaarisen solidarisuuden aatetta aina historiallisen ensimmäisen internationaalin synty-

män kymmenluvulle saakka ja sen järjestömuotokin oli melkein samanlainen kuin tulevan internatsionaalin. Vuoden 1855 alussa puheena olevan komitean jäsenet jo ilmaisivat toivomuksensa, että komitea laajentaisi tehtäviään pelkkien mielenosoitusten rajojen ulkopuolelle. Ehdotettiin siis komitean muuttamista *sosiaalipoliittiseksi yhdistykseksi*, joka ottaisi nimekseen »Keskusdemokraattinen Liitto». Chartistijohtaja Jones ei kuitenkaan hyväksynyt tätä ehdotusta, joka hänen uhatessaan erota peruutettiin. Komitea tehtiin nyt chartistipuolueen »Lontoon järjestökomiteaksi», mutta kansainväliset asiat annettiin 7-henkiselle alakomitealle, josta muodostui vuorostaan *kansainvälinen komitea* siten, että siihen valittiin kaikista muista pakolaisyhdistyksistä 5 edustajaa jokaisesta. Mainittu järjestökomitea lakasi pian olemasta, ja kansainvälinen komitea muodostui itsenäiseksi järjestöksi. Ernest Jones valittiin sen puheenjohtajaksi, James Finlen rahastonhoitajaksi, ja jokainen »kansallisuus» valitsi puolestaan yhden sihteerin.

Jonesin kaltaisia miehiä kansainvälisessä komiteassa oli kuitenkin ani harvoja, Marx ja Engels eivät olleet siinä mukana ja suurin osa jäsenistä kannatti ohjelmaa, joka ei heidän käsityksensä mukaan saanut sisältää enempää kuin kansojen kansallisen vapautuksen ja demokraattisen tasavallan, siis vain poliittisen demokratian, vaatimukset.

Kansainvälisen komitean toiminnassa ei vuoden 1855 toisella puoliskolla esiintynyt mitään erikoisen mielenkiintoista johtuen kai etupäässä työväen-

joukkojen poliittisesta ja sosialisesta välinpitämättömyydestä, joka vaikutti lamauttavasti innokkaimpiinkin internatsionalisteihin. Sensijaan seuraava vuosi 1856 oli määrätyllä tavalla historiallinen. Komitea näet antoi toukokuussa »kaikille kansoille» julistuksen, jossa se selitti välttämättömäksi yhteiskunnallisen tasa-arvoisuuden kysymyksen ratkaisun ja ehdotti kansainvälisen komitean laajentamista »kansainväliseksi liitoksi, joka olisi avoin kaikkien maiden miehille eikä käsittäisi ainoastaan yhtä kansainvälistä komiteaa yhdessä Europan kaupungeissa, vaan kansainvälisiä komiteoita mahdollisimman useissa kaupungeissa». Tässä manifestissa ehdotettu kansainvälisen liiton järjestösuunnitelma on oleellisesti sekä nimen että järjestömuodon puolesta samanlainen kuin ensimmäisen internatsionaalin toteuttama suunnitelma. Ehdotus oli syntynyt tosiasiallisesti Parisin proudhonististen työläisten lähetystön esityksien vaikutuksesta. Tuon Lontoossa huhtikuussa käyneen lähetystön tarkoituksena nimittäin oli »työväen yleismaailmallisen liiton» perustaminen työväenluokan yhteiskunnallista vapauttamista varten, joka proudhonistien käsityksen mukaan oli hyvin yksinkertaista, jos työläiset vain valtiollisesta politiikasta välittämättä perustaisivat tuotanto- ja kulutusosuustoiminnallisia liittoja yksityistä kapitaalia vastaan.

Mainitun suunnitelman, kansainvälisen liiton, toteuttamiseen kansainvälinen komitea ryhtyi sitten saman vuoden elokuussa. Ranskan vallankumouksen (1792) muistojuhlissa se ehdotti kansainvälisen

komitean, ranskalaisen vallankumouksellisen yhdistyksen, saksalaisen kommunistisen yhdistyksen, englantilaisen chartistisen liiton ja puolalaisten sosialistien yhdistyksen *allianssia*, jonka tarkoituksena olisi yhteistyö demokraattisen ja *sosialisen* tasavallan puolesta. Tähän päätöslauselmaan loppuvatkin suoranaiset tiedot tuon »allianssin» kohtalosta ja kansainvälisestä komiteasta, joka kuitenkin todennäköisesti oli toiminnassa vielä vuoden 1857 alussa ja vietti yhdessä ranskalaisen yhdistyksen kanssa helmikuun vallankumouksen muistojuhlaa St. Martins Hallissa. Samassa salissa vietettiin melkein kaksi vuotta myöhemmin marraskuussa 1858 Puolan kapinan (1830) vuosipäivää. Kansainvälisen komitean osanotosta tähän juhlaan ei kuitenkaan ole tietoja. Kenties se vielä oli olemassakin, mutta todennäköisintä on, että tällä välillä oli jo syntynyt itse *kansainvälinen liitto* (Internationale Assoziation), koskapa siitä on paljon kirjoitettu saksalaisen kommunistisen yhdistyksen silloisessa äänenkannattajassa. Näihin aikoihin saksalaiset kai jo esittivätkin johtavaa osaa. Internationale Assoziationista tiedot kuitenkin ovat niukkoja ja 60-luvun alussa todennäköisesti ei ollut olemassa enempää kansainvälistä komiteaa kuin Internationale Assoziationiaakaan.

Marx, joka hyvin selvästi käsitti proletariaatin järjestymisen välttämättömyyden sekä kansallisissa että kansainvälisissä puitteissa, otti huomionsa tämän tilanteen vaatimukset, edellä kerrottujen olosuhteiden antamat edellytykset. Lontoossa olevat

pakolaisryhmät muodostivatkin vihdoin pyrkimystensä erivärisyydestä huolimatta proletaarisen kansainvälisen järjestön ytimen, jonka ympärille alettiin luoda kansallisia järjestöjä taikka ainakin harjoittaa propagandaa kansallisten työväenpuolueiden perustamiseksi. Olosuhteiden omituisuus olikin siis siinä, että Marx saattoi käyttää niitä hyväkseen, nojautua siihen, mitä jo oli saatu aikaan ja toimia herättääkseen eloon mannermaallakin työväen kansallisten järjestöjen luomisajatuksen, pitääkseen sitä alituisesti vireillä, kunnes päästäisiin lähimpään päämäärään. Marx näki selvästi, että nuo pakolaisolosuhteet kaikesta kurjuudestaan huolimatta tarjosivat monia mahdollisuuksia kansallisten järjestöjen perustamisajatuksen kehittämiseksi ja toteuttamiselle. Ja hän uskoi päämäärän olevan saavutettavissa kaikkein helpoimmin, jos saataisiin luoduksi edes pienten ydinryhmien kansainvälinen järjestö, joka sitten harjoittaisi uutteraa sosialistista propagandaa kaikissa maissa ja askel askeleelta lähenisi päämääräänsä, joukkopuolueiden muodostamisen ja kansainvälisen järjestön lujittamisen päämäärää.

Tämän kansainvälisen järjestön ensimmäiseksi tehtäväksi olikin niin ollen tuleva niiden moninaisten työläisklubien ja yhdistysten kokoaminen kansalliseksi yhtymäksi, jotka palvelivat sivistyksen, seurustelun ja keskinäisen avustuksen tarpeita ja jotka sen lisäksi omistautuivat jollakin tavalla, ainakin salaisesti, politiikkaakin harjoittamaan. Ensimmäisen internatsionaalin tehtäväksi oli tuleva proletariaatin joukkojärjestöjen muodostamistyö. Siinä

suhteessa kohdistui työskentely ennen kaikkea Englannin mallin mukaisten ammattijärjestöjen perustamiseen ja kehittämiseen mannermaalla. Tällaisena ensimmäinen internatsionaali tuli olemaan ja se pitikin itseään ennen kaikkea monenmuotoisten ja epäselvällä pohjalla olevien työväenyhdistysten yhteisenä järjestönä. Siihen sai lisäksi kuulua yksityisiäkin henkilöitä. Ammattiliittojen ohella päätettiin ottaa jäseniksi kaikki työväenyhdistykset, jotka omaksuivat internatsionaalin päämäärän. Internatsionaalin varsinainen luonne uskottiin kyllä vähitellen saatavan toteutetuksi.

Tähän suuntaan tähtäsivät Marxin ajatukset. Hän ja Engels olivatkin jo Kommunistisessa Manifestissa 1847 julistaneet kaikkien maiden työläisten kansallisen ja kansainvälisen yhteenliittymisen välttämättömyyttä. Karl Marx oli vuodesta 1850 lähtien alkanut oleskella Lontoossa ja tutkia Englantia, valtiota, joka kapitalistiselta kannalta katsoen oli edistynein koko maailmassa ja joka näytti esimerkillään, mihin suuntaan muidenkin maiden taloudellinen kehitys tuli kulkemaan. Hän oli tunnustanut englantilaisten työläisten silloisen edistyksen, ylistänyt heitä koko maailman työläisten esitaisteloiksi ja asettanut heidät esimerkiksi muiden maiden työläisille taistelussa työpäivän lyhennyksen puolesta.

Karl Marx toivoi siis hartaasti, että kaikkien muidenkin maiden työläiset voisivat saavuttaa saman, mitä brittiläiset työläiset olivat saaneet aikaan vuoden 1864 seuduilla. Eipä siis ollutkaan ihme, että

Marx ja englantilaiset työläiset kohtasivat toisensa ensimmäisessä internatsionaalissa ja että nimenomaan hän sitten antoi elävöittävän hengen heidän toiminnalleen ja ensimmäiselle internatsionaalille.

b) Internatsionaalin syntyminen ja luonne.

Syyskuun 28. päivä vuonna 1864 oli sitten se päivä, jona *Kansainvälinen Työväenliitto*, ensimmäinen internatsionaali, suuressa kokouksessa St. Martins Hallissa Lontoossa päätettiin perustaa. Kokouksessa toimi puheenjohtajana professori Beesly ja siinä valittiin myöskin komitea valmistamaan perustetun järjestön sääntöjä ja ohjelmaa. Puheena olevan komitean toisessa kokouksessa lokakuun 12. p:nä 1864 päätettiin järjestön nimeksi antaa »Kansainvälinen Työväenliitto» (The International Working Men's Association). Tämä oli työväen kansainvälinen järjestö, jota myöhemmin on totuttu nimittämään ensimmäiseksi internatsionaaliksi. Komitean neljännessä kokouksessa marrask. 1. p:nä 1864 hyväksyttiin yksimielisesti Marxin laatiman Inaugurali-adressin sekä internatsionaalin sääntöjen lopullinen sanamuoto. Edellinen oli kansainvälisen liiton ohjelma- ja perustamisjulistus kaikille työläis-tovereille. Säännöissä taas ilmaistiin internatsionaalin tarkoitus ja menettelytavat perinpohjaisen harkitusti. Ja näiden sääntöjen pääperiaatteena on internatsionaalin rakentaminen sille pohjalle, että

päämääränä täytyy olla työväenluokan taloudellinen vapauttaminen samalla kuin poliittinen liike on tämän vapauttamisen yhtenä keinona.

Inaugurali-adressi ja internatsionaalin säännöt yhteensäkään eivät muodostaneet mitään paksua nidosta, kaiken kaikkiaan pienen kirjasen. Vain ani harvoja alkuperäisen englanninkielisen painoksen kappaleita on vielä olemassa. Yksi niistä on British Museumissa. Internatsionaalin kuusikymmenvuotispäiväksi v. 1924 Sosialistinen Työväen Internatsionaali julkaisi uuden painoksen tästä historiallisesta asiakirjasta. Se on sievä pikkukirjanen, jossa on kaikkiaan kuusitoista petiitillä painettua sivua. Viimeisellä sivulla on Väliaikaisen Pääneuvoston jäsenten nimiluettelo, kaikkiaan 65 nimeä, niiden joukossa Marx, Lafargue, Ch. Longuet. Inaugurali-adressin synnystä mainittakoon vielä, että Marx tuli oikeastaan pakotetuksi laatimaan tämän ohjelmajulistuksen sellaiseen muotoon, että siinä tehtiin eräitä muodollisia myönnytyksiä silloisen ajan eettillisen sosialismin moraalifraaseille. Oli tavattoman vaikea laatia ohjelmaa, jonka pohjalla saataisiin liitetyksi yhteen englantilaiset ammattiliittomiehet, ranskalaiset proudhonistit ja blanquilaiset sekä saksalaiset Lassallen, Weitlingin taikka Albert Langen oppilaina kehittyneet sosialistit, kun samalla oli pidettävä kiinni siitä, että marxilainen historiankäsitys ja politiikka pääsisivät tarpeellisen paljon oikeuksiinsa.

Marx oli, kuten tiedetään, tavattoman ankara teorioissa, hän ei laisinkaan suvainnut teoriain sekoit-

tajia. Mutta hänellä oli sen sijaan suuri määrä suvaitsevaisuutta työväenjoukkojen kaikkea itsenäistä liikettä kohtaan. Nimenomaan tämä tekikin mahdolliseksi ensimmäisen internatsionaalin muodostamisen, sillä suvaitsevaisuudessa todellista liikettä kohtaan otettiin myöskin huomioon, että tämä suvaitsevaisuus ei kuitenkaan kaikissa tapauksissa saata olla aivan rajaton, kuten sitten myöhemmin nähtiinkin.

Marxilla ja Engelsillä ei todellisuudessa ollutkaan mitään vuorenlujaa uskoa uuden järjestön voimakkuuteen. He näkivät kyllä sen heikkoudet. Mutta siitä huolimatta Marx palveli kaikkine työvoimineen ja tarmoineen tätä internatsionaalia. Menipä hänen uskollisuutensa järjestöä kohtaan niinkin pitkälle, että hän ei huomannut edes työskentelynsä siinä tuottamaa liikarasitusta. Itseään säästämättä hän suoritti ihan pienimpiäkin järjestötehtäviä. Jäsenkirjojen lähettämisestä hän huolehti, pitkissä istunnoissa hän väsymättä oli mukana. Mutta mikä mahdokaan täyttää hänet sellaisella innolla, vaikka hän juuri siihen aikaan työskenteli »Pääoman» ensimmäisen osan valmistelussa? Ei mikään muu kuin tietoisuus siitä, kuinka suuri merkitys oli käytännöllisellä yhteydellä eri maiden työväenliikkeiden johtaviin elimiin. Ei mikään muu kuin vilpitön ja harras toivo saada proletariaatti omaksumaan marxilainen henki ja saada myöskin edistyneimmät työläiset asettumaan omintakeiselle kannalle kansainvälisiin kysymyksiin nähden. Marx pyrki siihen, että proletariaatti alkaisi itsenäisesti vaikuttaa valtioiden välisiin suhteisiin. Tämän politiikan

täytyi olla kaukana porvarillisten demokraattien ja ammattivallankumouksellisten romanttisista harhaluuloista sekä niiden politiikasta, jotka kulkivat kulloinkin pystyssä olevan hallituksen talutusnuorassa. *Marx tahtoi, lyhyesti sanoen, antaa internatsionaalissa esimerkin proletaarisesta ulkopoliitiikasta, joka perustui maailman taloudellisten ja poliittisten suhteiden tutkimiseen ja maailman proletariaatin yhteisyyteen.*

Viimeksi mainitulta kannalta katsottuna ensimmäisen internatsionaalin adressit ja julistukset ovat vielä tänäkin päivänä erikoisesti tutustumisen arvoisia. Nuo Marxin laatimat adressit ja julistukset ovat eri hallitusten diplomaattisten shakkivetojen arvostelun varsinaisia mestarituotteita. Ne eivät todista ainoastaan laatijansa perinpohjaista diplomaattisten tapahtumain asiantuntemusta, vaan valaisevat samalla näitä poliittisia pinnallisilmiöitä silloisen ajan suurten yhteiskunnallisten ja taloudellisten virtausten yhteydessä.

Tämä Marxin tietoisuus tosin oli paljon edellä työväen koko muun johtajajoukon ja internatsionaalin jäsenten vastaavasta tietoisuudesta. Mutta hän tiesi myöskin, että suusanallisen ja kirjoituksellisen valistuksen yhdistäminen historiallisen maailmankatsoimuksen kasvattamiseen vähitellen kypsyttäisi työväenluokan internatsionaalia varten. Eikä hän tahotonut suinkaan sanella tätä suurta tietoisuuttaan työväenluokan pakollisesti omaksuttavaksi, hän ei vaahtanut mitään määräävää asemaa. Hän hallitsi kansainvälistä liikettä henkisen etevämmyytensä avulla.

c) Internatsionaalin toiminta.

Internatsionaalin kehitys sen perustamisen jälkeen tosin nykyisiin olosuhteisiin verrattaessa oli hitaana-laista, mutta siihen aikaan katsoen se oli erittäin menestyksellistä. V. 1866 Genevessä pidetty ensimmäinen kongressi teki jo muutamia päätöslausemia, joissa marxilainen käsityskanta on ilmeinen ja jotka ovat osoittautuneet hyvinkin kaukonäköisiksi. Etenkin päätöslauselma ammatillisista liitoista ja normaalityöpäivästä on vielä tänäkin päivänä elinvoimainen.

Seuraavissa kongresseissa tosin esiintyi erimielisyyksiä monista kysymyksistä, etenkin ranskalaisten proudhonistien kanssa, joiden epäselvyydestä, ja lauseparsisuosinnasta Marx usein kirjoitti ankaria sanoja. Vaikkei näiden kongressien käytännöllistä merkitystä tarvitsisikaan arvioida kovin suureksi, on kuitenkin muistettava, että ne antoivat mainion tilaisuuden eri maiden työläisryhmien johtajain väliselle käsitteiden selvittelylle. Nuo kongressit pidettiin seuraavasti: Lausannessa 1867, Brysselissä 1868, Baselissa 1869, Haagissa 1872 ja Genevessä 1873. Monien vaikeuksien jälkeen yritettiin sitten vihdoin työntää työväenliikkeen käytännöstäkin syrjään ne sekavat ja perustelemattomat käsityskannat, jotka Marx yleensä jo oli teoreettisesti syrjäyttänyt. Tässä suhteessa Marx piti erikoisen tärkeänä Englannin ammattiliittojen voittamista puolelleen. Hän tuki Englannin työläisten äänioikeustaistelua, jota he kävivät liitossa porvarillisten refor-

maattorien kanssa. Marx koetti internatsionaalin avulla ehkäistä noiden porvarillisten reformistien vaikutuksen ja johtaa porvarillisten puolueiden liepeillä kulkevat englantilaiset työläiset itsenäisen työväenpolitiikan tielle. Marx sai kuitenkin kokea pettymyksen. Englantilaiset ammattiliittojohtajat, jotka eivät tahtoneetkaan olla muuta kuin ammattiliittomiehiä, käyttivät kyllä hyväkseen internatsionaalia lujittaakseen taisteluaan, mutta jättivät sitten internatsionaalin vaille kaikkea tukea, kun se joutui pulaan venäläisen Bakuninin ryhtyessä hajoittamaan toimintaansa.

Edellä mainitusta ensimmäisen internatsionaalin vaikutuksesta Englannin työläisten äänioikeustaisteluun jo saamme viittauksen siihen käsitykseen, ettei tämä Kansainvälinen Työväenliitto rajoittanut toimintaansa yksinomaan teorian alalle, vaan otti osaa myöskin käytännölliseen taisteluun. Kolme vuotta internatsionaalin perustamisen jälkeen englantilaisten äänioikeustaistelu johtikin tulokseen. Yleistä äänioikeutta tosin ei saavutettu, mutta sen saivat kuitenkin paremmin palkatut työläiset. Internatsionaalin vaikutuksesta yleisen äänioikeuden tunnuslause tuli heitetyksi esiin myöskin mannermaalla. Internatsionalistit käyttivät myöskin hyväkseen kaikkia mahdollisuuksia ammatillisten liittojen muodostamiseen mannermaalla, vaikka lait useissa tapauksissa olivatkin tässä suhteessa esteenä samoin kuin vielä kehittymättömäin työläistenkin vastahakoisuus. Ammatillisen liikkeen propaganda sai sentään vähitellen jotakin aikaan. Syntyi useita lakkoliikkeitä-

kin, jotka olivat verrattain menestyksellisiä, sillä työnantajat eivät olleet osanneet aavistaakaan, että he kohtaisivat mitään lujaa vastarintaa jonkin työläisryhmän taholta. Työnantajat olivat jollakin tavalla tulleet siihen käsitykseen, että internatsionaali oli asettanut lakkolaisten käytettäväksi satumaisen suuria rahasummia. Työnantajain kunnioitus internatsionaalia kohtaan kasvoi näin ollen, mutta synnytti heissä samalla suuren vihan tätä kansainvälistä työväenyhtymää vastaan. Todellisuudessa internatsionaali kuitenkin oli niin ruti köyhä, ettei sillä kaikin ajoin ollut varaa maksaa kongressipöytäkirjainsa painattamista. Mutta hallitukset olivat, samoin kuin työnantajatkin, kavahtaneet. Ollen epätietoisia sen tarkoituksesta ja luonteesta hallitukset tekivät sen johtopäätöksen, että nyt oli jälleen kysymys jostakin kaikkia aikaisempia salaliittoja paljon kammalammasta salaliittopuuhasta.

Internatsionaalissa kyllä esiintyikin erikoisesti italialainen Mazzini sellaisen ajatuksen puolesta, että järjestö olisi muutettava salaiseksi, siis kansainväliseksi salaliitoksi Europan hallitusten kukistamista varten. Mazzinin mielestä vain tällainen järjestö olisi ollut oikea vallankumouksellisen teon internatsionaali. Se oli kuitenkin synkkä harhaluulo. Ja Marx saikin verraten helposti voitetuksi hänen katsantokantansa selittäen, että päämääränä on internatsionaalin luominen *proletaarisen luokkataistelun* elimeksi. Internatsionaali ei niin ollen saattanut muuttua salaiseksi järjestöksi, sillä *luokkataistelu on joukkojen taistelua*, joka ei suinkaan mahdu pie-

nien salaliittoutumien ahtaisiin rajoihin. Siitä syystä täytyi internatsionaalin olla julkinen yhteenliittymä, joukkojen yhteenliittymä. Lassallelaisuutta Marx piti niin ikään lahkolaisuutena. Hän ei mitään niin kammonnutkaan kuin internatsionaalin muuttamista lahkoliikkeeksi. Samasta syystä Ranskan blanquilaiset kauan aikaa olivat vieroksuvalla kannalla internatsionaalia kohtaan. Näin oli asianlaita ainakin Parisin kommuuniin saakka maaliskuussa 1871. Tästä kapinasta oli internatsionaalin keskuudessa eriäviä mielipiteitä. Internatsionalistit toivoivat, ettei siihen olisi ollenkaan ryhdytty. Tällä kannalla oli Marx ennen kaikkea. Hänen käsityksensä mukaan Ranskan proletariaatin olisi ollut käytettävä hyväkseen tasavallan tarjoamaa suhteellisen suurta vapautta järjestyäkseen ja kasvatatakseen itseään niiden vaatimusten toteuttamiseksi, joita oli ollut mahdoton esittääkin keisarivallan aikana.

Mutta kun vallankumous sittenkin puhkesi, katsoivat samat internatsionalistit kuitenkin velvollisuutensa työväenluokkaa kohtaan vaativan osanottoa tuohon vallankumoukseen, vieläpä henkensä uhallakin. Kommuunin aikana internatsionalistit osoittivatkin erinomaista käytännöllistä johtokykyä ja heidän toimintansa tuotti heille suurta arvonantoa. He tulivat täten ennen kaikkea huomatuiksi vastustajainkin taholla ja kommuunin kukistumisen jälkeen porvariston viha kohdistui nimenomaan heihin rajattoman raivokkaasti. Ja tämä raivo kohdistui samalla koko internatsionaalia vastaan, se ilmeni

kaikissa maissa, mutta Englannissa kuitenkin etupäässä vain sosiaalisesti.

d) Internatsionaalin häviö.

Internatsionaali ei kyennyt kestäämään tätä hirmumyrskyä. Kaiken lisäksi tuona kriittisenä ajankohtana ilmestyi onnetonta erimielisyyttäkin. Latiinalaisissa maissa — Ranskassa, Italiassa, Espanjassa — työväenluokka oli jo pitkän aikaa tuntenut epäluottamusta parlamentillisia menettelytapoja kohtaan. Kommuunin kukistumista seuranneena taantumuskautena anti-parlamentarismi sai vieläkin enemmän rauhallisen anarkismin muodon, jonka mukaan työläisten tuli hylätä politiikka ja omistautua epäpoliittiseen talousoppiin, perustaa keskinäisiä luottopankkeja, osuustoiminnallisia yhdistyksiä, vakuutusyhdistyksiä ja ammattiliittoja. Kun työväenliike sitten jälleen oli saavuttanut jonkinlaista lujuutta ja tilanne näytti tarjoavan mahdollisuuksia vallankumouksellisille ajatuksille, niin sai anti-parlamentarismi yhä jyrkemmän luonteen, ja teoreettisen perustelun sille lahjoitti venäläinen anarkisti Bakunin. Hänen oppinsa pääpontena oli valtiovallan kukistaminen aseellisten kapinain avulla, joita salaliittolaisten tuli valmistaa.

Marxin ja Bakuninin välistä taistelua en tässä tahdo pitkältä kosketella. Mainitsen vain, että se oli ennen kaikkea ristiriidan ilmenemistä erityisen salaliittolaisjärjestön luomiseen tähtäävän ajatus-

suunnan ja demokraattisen joukkojärjestön säilyttämistä ja kehittämistä tarkoittavan käsityksen välillä. Edellisen suunnan apostolina esiintyi venäläinen Bakunin kiihkomielisesti. Ja jälkimäisen tukena ja turvana oli Karl Marx, joka tiesi, että oikea toimintakykyinen internatsionaali voitiin luoda ainoastaan kaikkien työväen *puolueiden* ja ryhmien kansanvaltaisen yhteistyön pohjalle. Hän tiesi, etteivät blanquilaiisuuden äkkijyrkät menettelytavat ja kansan alituisesti vallankumousvalmiina pitämisen oppi suinkaan voinut tulla kansainvälisen proletariaanin politiikan perustaksi. Siitä johtui hänen erinomaisen jyrkkä kantansa Bakuninia vastaan, joka nojautui takapajuisten maiden (Espanjan ja Italian) vallankumoukselliseen älymystöön ja Juran seutujen vielä pääasiallisesti käsityöasteella oleviin kellotyöläisiin. Marx puolestaan tahtoi turvautua englantilaisiin ja eteenpäin pyrkiviin saksalaisiin työläisiin, koska hän katsoi heidän olevan varsinaisesti teollisuusproletariaatin etutaistelujoukkoja. Hän koetti myöskin saada vallankumouksen koulun käyneitä ranskalaisia työläisiä tulemaan sosialistisesti tietoisiksi. Toivorikasta oli hänen työnsä, mutta sen menestyminen ei kuitenkaan tullut turvatuksi. Päinvastoin, saksalais-ranskalainen sota teki sen kerrassaan mahdottomaksi. Ja tähän liittyi, kuten jo edellä huomautimme, Englannin ammatillisen liikkeen välinpitämättömyys internatsionaalin kohtaloon nähden mainittuna kriisikautena. Englantilaiset ammattiliitot alkoivat ilman muuta kulkea porvarillisen radikalismien talutusnuorassa ja heittivät

unohduksiin kaiken valtiollisen toiminnan. Toisaalta vaikutti internatsionaalin häviöön sen pirstovan ja hajoittavan riidan lisäksi, jota Marx ja pääneuvosto kävivät anarkisteja vastaan, myöskin Ranskan proletariaatin oleminen perinpohjin lyödyssä tilassa Parisin kommuunin kukistumisen jälkeen 1871.

Ensimmäinen internatsionaali alkoi silloin vähitellen riutua ja sen saatetaan sanoa loppuneen v. 1872 pidettyyn Haagin kongressiin, vaikka se vielä senkin jälkeen aina vuoteen 1876 asti osoitti vähäisiä elonmerkkejä siellä täällä. Se ei kuitenkaan enää ollut mikään varsinainen kansainvälinen yhteenliittymä, ainakaan toiminnallisessa mielessä. Ensimmäisen internatsionaalin toiminnan jatkuminen olisi kai sitenkin, vaikka nuo pulakauden vastukset olisi voitettukin, ollut mahdotonta ilman järjestömuodon perinpohjaista muuttamista, sillä internatsionaalin tehtävät olivat jo tähän mennessä suuresti muuttuneet, kansainvälisen luokkataistelun tilanne oli jo toisenlainen ja vaati uusia muotoja kansainväliselle työväen järjestölle, jotta se olisi voinut tulla elinkykyiseksi ja hyödyttää proletariaatin vapaustais-telua.

Niin, kuten sanottu, ensimmäinen internatsionaali oli todellisuudessa kuollut jo v. 1872, ja kului 17 vuotta ennen kuin uusi internatsionaali saatiin perustetuksi. Nämä 17 välillä kulunutta vuotta eivät kuitenkaan olleet merkityksettömiä työväenliikkeen historiassa. Päinvastoin, tuona aikana oli kehitys kulkenut nopeasti eteenpäin ja uuden, s.o. toisen

internatsionaalin perustamiseen voitiin ryhtyä aivan toisenlaisin edellytyksin kuin työväen ensimmäisen kansainvälisen yhtymän luomiseen.

2.

TOINEN INTERNATSIONAALI

(1889—1914).

a) Valmistuminen uuden järjestön perustamiseen.

Ensimmäistä internatsionaalia perustettaessa oli täytynyt hakemalla hakea sellaisia järjestöjä, joista kansainvälinen yhtymä olisi voitu panna kokoon. Olemme jo nähneet, ettei sellaisia työväenjärjestöjä ollut edes olemassakaan. Ensimmäisen internatsionaalin alkuna olikin oikeastaan pääneuvoston perustaminen 1864, jonka jälkeen vasta v. 1866 pidettiin ensimmäinen kongressi. Ensimmäisen internatsionaalin perustaminen tapahtui siis niin sanoaksemme ylhäältä käsin. Mutta toisen internatsionaalin perustaminen alhaalta käsin, sillä sen lähtökohdan muodosti vuonna 1889 pidetty Parisin kansainvälinen kongressi, jonka jälkeen vasta vuonna 1900 määrättiin keskussihteeristö ja internatsionaalin toimisto. Tämän toisen kansainvälisen yhtymän perustamisedellytysten täytyi siis olla aivan toisenlaiset kuin ensimmäisen. Ja ne olivatkin.

Niiden seitsemäntoista vuoden kuluessa, joiden aikana internatsionaali oli ollut vainajana, olivat kirjavat ja hajallaan olleet työväenyhdistykset ja

ryhmät alkaneet innokkaasti pyrkiä kansalliseen yhteenliittymiseen, kansallisten puolueiden muodostamiseen. Näin oli ensiksi alkanut Saksassa syntyä sosialidemokraattinen työväenpuolue, sitten työväenpuolueita muissakin maissa: Itävallassa, Hollannissa, Belgiassa, Tanskassa ja Ruotsissa. Myöskin Englannin ammatillinen liike oli näihin aikoihin alkanut näyttää taipumusta poliittiseen ja parlamentilliseen toimintaan. Ranskan sosialismi oli tullut perinpohjin masennetuksi ja lyödyksi kommuunin kukistumisen jälkeen, se oli upotettu työläisten verivirtoihin, mutta se oli jälleen noussut, se oli uudelleen herännyt eloon ja muodostanut työväenpuolueen vuonna 1880. Edellytykset internatsionaalin luomiseksi olivat siis todellakin monin verroin paremmat kuin v. 1864. Oli olemassa järjestöjä, joista se voitiin panna kokoon, kunhan vain saatiin selville, millä pohjalla tuon yhteenliittymisen tuli tapahtua. Vaikeuksitta ei tälläkään kerralla suinkaan päästy. Niitä ilmestyi hyvinkin runsaasti, mutta ne saatiin kuitenkin onnellisesti voitetuksi. Mainittakoon niistä mahdollisimman lyhyesti.

Yrityksiä uuden internatsionaalin perustamiseksi haluttiin tehdä ja tehtiinkin sekä sosialistiselta että ammatilliselta taholta. Näiden yritysten erillisyydestä sitten aiheuttikin selkkausta ja vaikeuksia. V. 1886 Englannin ammattiliittokongressi päätti antaa parlamenttikomiteansa tehtäväksi kutsua kokoon kansainvälinen konferenssi Lontooseen. Vanhoilliset ammattiliittojohtajat kuitenkin jarruttivat päätöksen toimeenpanemista peläten tuollaisen konferenssin

kautta joutuvansa aivan liian läheiseen ja vaaralliseen suhteeseen sosialistien kanssa. Englannin ammattiliittokongressi uudisti päätöksensä vielä v. 1887 pidetyssä kongressissa. Samaan aikaan oli Saksan sosialidemokraattisen puolueen kongressi St. Gallenissa Sveitsissä. Puolue ei voinut sosialistipoikkeuslain vuoksi pitää kokoustaan Saksassa. Saksalaiset sosialidemokraatit päättivät myöskin kutsua kokoon kansainvälisen kongressin v. 1888. Tilanne oli siis sekava. Oli tulossa kaksi työväen kansainvälistä kongressia. Saksalaiset koettivat selvittää tilannetta pyytäen englantilaista parlamenttikomiteaa järjestämään kutsut kongressiinsa siten, että saksalaiset ja itävaltalaiset työläiset voisivat tulla siinä myöskin edustetuiksi silloisista poikkeuslaeista huolimatta. Parlamenttikomiteaa eivät todellisuudessa nuo saksalaiset ja itävaltalaiset marxilaiset sosialistit lainkaan miellyttäneet ja se ilmoitti, ettei voi tehdä poikkeusta sääntöihinsä. Englantilaiset siis pitivät kongressinsa v. 1888. Mutta useimpien maiden sosialistit boikottivat sitä ja siihen saapui englantilaisten lisäksi vain pari kolme ranskalaista, hollantilaista ja belgialaista. Kongressissa tehtiin päätöslauselma, jossa vaadittiin ryhdyttäväksi sellaisiin toimenpiteisiin, että kaikkien maiden työläisillä olisi mahdollisuus ottaa osaa lähimpään kansainväliseen kongressiin. Mutta tuota tulevaa todellista kansainvälistä kongressia ei enää kutsunut kokoon englantilainen parlamenttikomitea, sillä nyt oli jo Saksan sosialidemokraattisen puolueen johto ryhtynyt neuvotteluihin Ranskan sosialistien kanssa kansainvälisen työväen-

ja sosialistikongressin kokoonkutsumisesta Pariisiin 1889. Vaikeuksia tuotti tosin Ranskan sosialismin silloinen jakautuminen useihin puoluejärjestöihin. Ranskassa oli siihen aikaan yksi ryhmä, joka vaati yhtymistä porvarillisten radikaalien kanssa. Sosialistien ja radikaalien yhdistävänä siltana olikin »Ihmisoikeuden yhdistys» Rue Cadetin varrella, josta he saivat nimen kadetit. Itse he nimittivät itseään possibilisteiksi. Edelleen oli olemassa vallankumouksellisen luokkataistelun kannattajia, sosialisteja, jotka kantoivat nimeä guesdistit ja blanquistit.

Kun valmistava konferenssi pidettiin Haagissa helmikuussa 1889, jäivät possibilistit siitä pois. Kokoonkutsuva komitea muodostettiin kuitenkin. Mutta possibilistit olivat päättäneet kutsua kokoon myöskin oman kansainvälisen kongressinsa. Kun nämä kongressit siis kokoontuivat, oli asianomaisten puolueiden ja muiden työväenjärjestöjen päätettävä kummalle antavat kannatuksensa. Ja ne antoivat kannatuksensa *sosialistien* kongressille. Possibilistien kongressi epäonnistui täydellisesti. Siinä oli vain ranskalaisia ja englantilaisia ammattiliittomiehiä sekä muutamien muiden kansallisuuksien edustajia, sillä eräät järjestöt olivat lähettäneet edustajia kumpaiseenkin kongressiin.

b) Internationaalinen perustaminen.

Saksalaisten ja ranskalaisten sosialistien aloitteesta kokoonkutsuttu kongressi sensijaan oli hyvin

menestyksellinen. Se kokoontui Parisissa heinäkuun 14 päivänä 1889, ja siinä oli 221 ranskalaisen lisäksi 170 ulkomaalaista, jotka edustivat 18 kansallisuutta. Siinä olivat edustettuina kaikki huomatuimmat sosialistiset puolueet.

Tämän kongressin osanottajain joukossa olivat m.m. seuraavat kansainvälisen sosialistisen liikkeen historiasta hyvin tunnetut henkilöt: Wilhelm Liebknecht, Vollmar, Bernstein, Marxin tytär Eleonore Marx-Aveling (Saksasta), William Morris ja Keir Hardie (Englannista), Jules Guesde ja Paul Lafargue (Ranskasta), César de Paepe, Volders ja Anseele (Belgiasta), edelleen espanjalainen Iglesias, venäläiset Lavroff ja Plehanow, italialaiset Andrea Costa ja Amilcar Cipriani, hollantilainen Domela Nieuwenhuys sekä Viktor Adler itävaltalaisesta ryhmästä. Bebel oli poissa ja Jaurès ei vielä ollut näiden internationalisti-socialistien leirissä.

Puheena olevassa ensimmäisessä kongressissa ei suinkaan ollut osanottajain täydellistä yksivärisyyttä. Siellä istuivat anti-parlamentaarikot ja hyvin tunnetut anarkistitkin rinnakkain sosialidemokraattien kanssa. Siellä asianomaisten maiden edustajat selostivat tilannetta, etenkin työväenlainsäädäntöä koskevassa suhteessa. Ja kannattanee myös mainita, että muutamat belgialaiset ja saksalaiset siinä koettivat saada aikaan tämän sekä possibilistien kongressin yhdistämistä. Siitä possibilistit kuitenkin kieltäytyivät. Seuraava kongressi päätettiin belgialaisten toivomuksesta kutsua kokoon Brysseliin 1891.

Ihmeellistä kyllä, mutta Brysselin kongressiin tu-

livat jo possibilistitkin ilman muuta. Vieläpä sinne saapui niitäkin, jotka vuonna 1889 olivat ehdottoman jyrkästi ja kiukkuisesti kieltäytyneet kutsua noudattamasta. Tämän jälkeen pidettiin kongressi toisensa perästä, kaikkiaan yhdeksän kongressia, nimittäin ensimmäinen, perustava kongressi Parisissa 1889, toinen Brysselissä 1891, seuraavat: Zürichissä 1893, Lontoossa 1896, Parisissa 1900, Amsterdamissa 1904, Stuttgartissa 1907, Köpenhaminassa 1910 ja Baselissa 1912. Viimeksi mainittu oli ylimääräinen kongressi.

Vaikeuksia oli siis alussa ollut toisenkin internatsionaalin perustamisessa. Mutta toisen internatsionaalin perustamisedellytykset, kuten jo edellä mainitsin, olivat kuitenkin paljon suotuisammat kuin ensimmäisen. Siitä onkin nimenomaan todistuksena internatsionaalin syntyminen ennen sihteeristöä. Lontoon kongressissa 1896 vasta asetettiin komissioni tutkimaan sihteeristön perustamiskysymystä. Tuo sihteeristö ja sen ohella internatsionaalin toimisto perustettiin vasta Parisin kongressissa vuonna 1900. Toimistoon kuului edustajia kaikista kansallisista puolueista. Sihteeristön olinpaikaksi tuli Bryssel. Vandervelde oli sen puheenjohtajana ja C. Huysmans sihteerinä. Täten tuli muodostetuksi internatsionaaliin se elin, joka useissa tapauksissa vaikutti hyvinkin määräävästi kansallisten puolueiden sosialistiseen politiikkaan. Näin oli asiainlaita varsinkin seuraaviin tärkeimpiin kysymyksiin nähden: lainsäädäntö työväen suojelemiseksi, sosialististen voimain yhdistäminen sekä sotaa ja rauhaa koskevat kysymykset.

Tällaisten kysymysten käsittelyn tekivät nimenomaan mahdollisiksi ne tosiasialliset edellytykset, joita oli ollut olemassa jo toisen internatsionaalin perustamisessa. Nyt oli olemassa työväenpuolueita. Ensimmäisen internatsionaalin aikana oli vain pieniä hajallisia ryhmiä ja yhdistyksiä, muttei ollut kansallisia työväenpuolueita. Toinen internatsionaali oli siinä suhteessa onnellinen, että sen olemassaolo perustui miltei kokonaan sosialistisiin puolueisiin, että se oli pantu kokoon nimenomaan sosialistisista puolueista. Muodollisesti internatsionaalin säännöt eivät kuitenkaan rajoittaneet sen kokoonpanoa. Siihen kuuluivat anarkistit ja antiparlamentaarikot yhtä hyvin kuin ammatillisetkin järjestöt. Näiden viimeksi mainittujen sisällyttäminen internatsionaaliin kelpaaviksi jäseniksi johtui ennen kaikkea siitä, ettei Englannissa toisen internatsionaalin alkuaikoina vielääkään ollut varsinaista sosialistista joukkopuoluetta. Internatsionaali ilman englantilaisia työläisiä ei kuitenkaan olisi ollut todellinen internatsionaali. Siitä syystä jäsenyyttä ei voitukaan rajoittaa aluksi pelkkiin sosialistisiin puolueisiin.

c) Internatsionaalin toiminta.

Kysymyksessä olevat sosialistiset puolueet olivat jo toisen internatsionaalin perustamiseen mennessä alkaneet verrattain paljon kiinnittää huomiota käytännöllisen työn aloittamiseen yhteiskunnallisten ja taloudellisten parannusten hankkimiseksi työväen-

luokan asemaan. Internatsionaalin ensimmäisissä kongresseissa nuo kysymykset, etenkin työvälainsäädäntöä koskeva kysymys, näyttelivät huomattavan suurta erikoisosaa. Niinpä jo ensimmäisessä kongressissa Parisissa 1889 oli päiväjärjestyksessä kysymys työpäivän lyhennyksestä, kahdeksan tunnin työpäivän puolesta aloitettavasta taistelusta, joka saattoi kaikkien maiden porvariston aivan kauhun valtaan. Porvaristo aloitti puolestaan kovan kamppailun tätä normaalityöpäivän aatetta vastaan keksien jos jonkinlaisia selityksiä sellaisen aatteen turmiollisuudesta koko yhteiskunnalle ja vahingollisuudesta itse sen vaatijoillekin, siis työläisille. Tuota porvariston sitkeää vastarintaa kesti kaksikymmentäviisi vuotta, mutta vihdoinkin oli ylivoima kallistuva työvälän puolelle ja maailman sodan ja sitä seuranneiden vallankumouksien jälkeen työväki vihdoinkin sai muutamissa maissa kahdeksan tunnin työpäivän laiksi. Porvariston taantumukselliset ainekset tosin jatkavat taisteluaan normaalityöpäivää vastaan vielä edelleenkin, mutta paljon tehottomammin kuin aikaisemmin, vaikka he ovatkin tekosyynään viime vuosina voineet käyttää maailman yleistä taloudellista pulaa taistelussaan tämän työvälän tavattoman tärkeän saavutuksen hävittämiseksi niissä maissa, joissa se on tullut laiksi ja sen estämiseksi niissä maissa, joissa sitä ei vielä ole saavutettu. Onhan meidänkin maassamme työpäiväkysymyksen alalla vielä sanomattoman paljon tehtävänä ennen kuin päästään oikein lähelle varsinaista päämäärää. Maatyöläisemme eivät vielä ole saaneet

kahdeksan tunnin työpäivää. Ja heidän asemansa on muutenkin suhteellisesti huonompi kuin teollisuustyöväen. Syynä on etupäässä heidän järjestymättömyytensä. On tehtävä vielä paljon työtä ennen kuin maataloustyöläistemme aseman korjaaminen tulee mahdolliseksi. On ennen kaikkea tehtävä työtä heidän järjestämisekseen, heidän yhteenliittämisekseen. Tällainen on tilanne useissa muissakin maissa. Kahdeksan tunnin työpäivä ei vielä läheskään ole tullut kansainväliseksi laiksi, vaikka se onkin ollut työväen tunnuslauseena jo toisen internatsionaalin perustamiskongressista alkaen, siis vuodesta 1889. Tuossa kongressissahan eräs ranskalainen syndikalisti Lavigne ehdotti, että internatsionaali päättäisi velvoittaa kaikkien maiden sosialistiset puolueet panemaan joka vuosi toukokuun 1 p:nä toimeen mielenosoituksia kahdeksan tunnin työpäivän puolesta. Tämä ehdotus hyväksyttiin kongressissa keskustelutta ja yksimielisesti ja ensimmäisen kerran vappumielenosoitus pantiinkin toimeen v. 1890 melkein kaikissa maissa. Kongressin osanottajatkaan eivät lähimainkaan kaikki olleet uskoneet sitä mahdolliseksi. Olihan kysymys peräti suuresta aloitteesta. Työväenluokan, sorretun työväenluokan oli pakotettava koko maailma mahtajineen hyväksymään sunnuntai- ja maanpäivien lisäksi yksi päivä vuodessa työväen vapaapäiväksi, vieläpä mielenosoituspäiväksi. Työväen innostus siihen aikaan oli kuitenkin suuri ja voimakas. Se sai aikaan ihmeitäkin. Ja nyt me tiedämme, että toukokuun 1 päivä on vuodesta 1890 lähtien ollut köyhälistön päivä aina Helsingistä Roomaan ja

Lontoosta Moskovaan asti. Ja se on ollut päivä, joka aina on tuonut uutta rohkeutta ja uutta intoa, se on ollut työväen yhteisyyden tunnon ja yhteistyön päivä. Ja eikö sittenkin ole merkillistä, että vuoden 1889 ohjelma, työväen kahdeksan tunnin työaikavaatimus 30 vuotta myöhemmin, Washingtonin sopimuksen kautta julistettiin kansainväliseksi, vaikka kaikki maat eivät vielä olekaan tuota sopimusta ratifioineet. Tästä näemme, että jo toinen internatsionaali, niin voimattomaksi kuin se sitten maailman sodan puhjettua osoittautuikin, oli kuitenkin toiminnan internatsionaali.

Edellä mainitsin, että toiseen internatsionaaliin aluksi oli vapaa pääsy kaikilla työväenjärjestöillä. Ensimmäinen kongressi kutsuttiinkin kokoon oikeastaan »työväenkongressina», johon pääsy oli avoin »kaikkien maiden työläisille ja sosialisteille». Myöskin Brysselin kongressin (v. 1891) osanottopohja käsitti vielä ammattiliitot ja sosialistiset puolueet. Mutta kun tämä osanottoa koskeva kysymys oli toiselle internatsionaalille paljon merkitsevämpi kuin ensimmäiselle, alkoi vihdoinkin tuntua osanoton tarkemman määrittelyn tarvetta.

Toisen internatsionaalin sosialististen puolueiden tehtävään pääsisältönä maailman sotaan saakka oli voimakkaiden sosialististen puolueitten syntyminen jälkeen taistelu vaalioikeudesta toisissa maissa, vaalioikeuden hyväkseen käyttäminen toisissa, s.o. parlamentin käyttäminen hyväkseen sekä proletariaatin poliittista valistusta että proletariaatin asemaa vahvistavien myönnytysten hankkimiseksi. Mutta tämä

toiminta ei miellyttänyt anarkisteja, se oli heidän käsityksiensä ja oppinsa vastaista. He aloittivat kaikkialla taistelun sosialistisia puolueita vastaan näistä kysymyksistä. Mistään yhteistoiminnasta heidän kanssaan ei loppujen lopuksi voinut enää olla puhuttakaan. Mutta sittenkin he pyrkivät internatsionaaliin, sillä he olivat yksinään peräti vähälukuiset ja toivoivat internatsionaalin yhteydessä saavansa äänensä edes jonkin verran kuuluville. Varsinaista vaaraa heistä tosin ei enää saattanut olla internatsionaalille, sillä Marxin työ, vaikka hän vuodesta 1883 lähtien olikin persoonallisesti iäksi poissa internatsionaalin riveistä, oli ollut niin perinpohjaista, että teoreettisen taistelun jatkaminen anarkisteja vastaan marxilaisuuden pohjalla oli jo hyvinkin helppoa. Marxilainen oppi olikin jo päässyt vallitsevaksi suurin piirtein useissa sosialistisissa puolueissa. Anarkistit kykenivät vaikutusvaltansa vähyydestä huolimatta kuitenkin olemaan häiritseväinä aineksena internatsionaalin kongresseissa. Siitä syystä osanottoa ryhdyttiinkin yhä tarkemmin rajoittamaan ja anarkistit suljettiin internatsionaalin yhteydestä jo Zürichin kongressissa 1893. Tuossa kongressissa nimittäin hyväksyttiin valmistavan kokouksen ehdotus, että kongresseihin olisi laskettava ainoastaan »kaikki työväen ammattiliitot ja ne sosialistiset puolueet ja yhdistykset, jotka tunnustavat työväen järjestymisen ja valtiollisen toiminnan välttämättömyyden». Ja tätä päätöstä täydennettiin hyväksymällä Bebelin, Liebknechtin, Adlerin, Edvardsin, Kautskyn, Langin ja rouva Mendelssohnin allekir-

joittama ehdotus, jossa poliittinen toiminta tarkemmin määriteltiin seuraavasti: »Poliittisella toiminnalla ymmärretään sitä, että työväenpuolueet voimiensa mukaan käyttävät hyväkseen valtiollisia oikeuksia ja lainsäädäntökoneistoa ja koettavat niitä hankkia proletariaatin etujen edistämiseksi sekä valtiollisen vallan valtaamiseksi.»

Tämä päätöslauselma merkitsi juuri anarkistien tulemistä estetyksi ottamasta osaa kansainvälisiin kongresseihin. Mutta he yrittivät kuitenkin vielä kerran. Se tapahtui lähimmässä kansainvälisessä kongressissa Lontoossa 1896, mutta he kärsivät silloin entistä pahemman tappion, sillä Ranskaa ja Hollantia lukuun ottamatta kaikki maat äänestivät Zürichissä tehdyn päätöksen voimassapitämisen puolesta. Noiden kahdenkin maan valtuutettujen kannatuksen anarkistit saivat vain töin tuskin. Äänet noissa valtuuskunnissa menivät nimittäin miltei tasan. Tässä Lontoon kongressissa hyväksyttiin sitten vieläkin selvempi päätös osanottokysymyksestä anarkisteja vastaan. Se kuului seuraavasti:

»Kongressin tehtäväksi annetaan lähettää seuraavan kongressin kutsukirjeet ja lopullisesti kutsua:

1. kaikkien niiden ryhmien edustajat, jotka tahtovat muuttaa kapitalistisen omaisuus- ja tuotantojärjestelmän sosialistiseksi omaisuus- ja tuotantojärjestelmäksi ja katsovat osanottoa lainsäädäntöön ja parlamentilliseen toimintaan sanotun päämäärän välttämättömäksi saavuttamiskeinoksi;

2. kaikki ammatilliset järjestöt, jotka, vaikka eivät

semmoisinaan otakaan osaa valtiolliseen taisteluun, tunnustavat kuitenkin valtiollisen ja parlamentillisen toiminnan välttämättömäksi. Anarkistit ovat niin ollen poisjätetyt.»

Nämä päätöslauselmat osoittavat, että anarkismin kitkeminen pois internatsionaalin riveistä vaati useilta kongresseilta paljonkin huomion kiinnittämistä tähän kysymykseen. Toisen internatsionaalin ensimmäiset kansainväliset kongressit saivatkin oikeastaan tämän taistelun johdosta erikoispiirteen. Ne muodostuivat anarkisteja vastaan ja parlamentillisen toiminnan puolesta käydyn taistelun tilaisuuksiksi. Mutta peli oli kuitenkin ratkaistu. Sosialististen puolueiden keskuudessa olivat käsitteet siksi selvät, että anarkismi torjuttiin heti tarpeen tullen aivan yksimielisesti. Näin ollen voidaankin sanoa, että toisen internatsionaalin onnistui voittaa anarkististen käsitysten ja niiden kannattajain aiheuttamat häiriöt ja esteet monin verroin helpommin kuin ensimmäisen internatsionaalin. Eikä toisen internatsionaalin varsinainen tehtävä, vaikka tästä asiasta olemme näinkin pitkälti puhuneet, tullutkaan saamaan tärkeimpiä piirteitään anarkistista suuntaa vastaan käydyistä taistelusta.

Toisen internatsionaalin huomattavimpana piirteenä oli sen toiminta Euroopassa siihen aikaan jo syntyneiden työväenpuolueiden yhteenliittämiseksi, kansainvälinen kokoaminen yhteisen sosialistisen lipun ympärille. Tämän puolen selostaminen internatsionaalin toiminnasta yaatisi kuitenkin vielä monta vertaa pitemmän luvun kuin se lyhyt katsaus,

jonka olemme esittäneet tässä taistelusta anarkistien pyrkimyksiä vastaan. Huomautamme tässä vain lyhyesti, että esimerkiksi Saksan sosialidemokraattinen puolue vuoden 1900 vaiheilla jo oli täydellisesti eheä sisäisesti ja sen suuntaviivat kansainvälisessäkin suhteessa hyvin selvät. Siitä olikin tullut toisen internatsionaalin johtava puolue. Englantilaiset olivat menettäneet johtavan merkityksensä, joka heillä oli ollut ensimmäisessä internatsionaalissa. Se oli nyt saksalaisilla ja he käyttivät sitä Marxin antamain suuntaviittojen mukaisesti marxilaisen sosialismin pohjalla kehitellen ja valmistellen omaakin puoluekuntoaan vähitellen erinomaisen tehokkaasti. Englannissa tosin oli myöskin jo v. 1900 perustettu Labour Party, työväenpuolue, joka v. 1908 liittyi internatsionaaliin, vaikkei sillä tosin ollutkaan mitään sosialistista ohjelmaa, ja sen pääaineksen muodostivat, kuten vielä nykyäänkin, kollektiivisesti siihen kuuluvat ammatilliset liitot. Ranskassa taasen, kuten jo edellä mainitsimme, sosialistinen liike oli jakautuneena ainakin viiteen eri suuntaan, jotka riitelivät keskenään. Vasta vuonna 1898 nämä erillaiset ryhmät alkoivat pyrkiä yhdistymään ja muodostivat yhteisen toimintakomiteankin. Mutta tilannetta pahensi jälleen se seikka, että riippumattomiin sosialisteihin lukeutuva Alexandre Millerand, sittemmin surullisen kuuluisa sosialismin luopio, otti ministerisalkun kenraali Gallifetin rinnalla Waldeck-Rousseau'n ministeristössä 1899. Hänen menettelynsä hyväksyivät vain riippumattomat sosialistit. Muut ryhmät sen tuomitsivat. Ranskalaisten puo-

lueiden yhtenäisyyskomitea hajosi tämän jutun johdosta. Ja osanottoa hallitukseen koskeva kysymys tuli sen aiheuttamana ensi kerran kansainvälisen kongressin päiväjärjestykseen Parisissa 1900. Siinä suoritettiin pitkä keskustelu, jonka kuluessa Mille-
rand sai uusia kannattajia. Kongressi hyväksyi kuitenkin Kautskyn esittämän kaukonäköisen päätöslauselman, jossa osanotto porvarilliseen hallitukseen tuomittiin periaatteellisesti, mutta tehtiin kuitenkin sallittavaksi poikkeustapauksissa.

Mainittakoon sitten vielä, että tämä kysymys sen jälkeen siirtyi Saksankin puolueeseen ja sai siinä aikaan erittäin kiivaan taistelun Bernsteinin ja Kautskyn välillä ennen Amsterdamin kongressia, joka pidettiin v. 1904. Saksan sosialidemokraatit olivat kongressissaan Dresdenissä vähän ennen kansainvälistä kongressia hyväksyneet päätöslauselman, jossa revisionismi, reformismi ja yhteistyöskentely porvarillisten puolueiden kanssa tuomittiin. Tämä Dresdenin päätöslauselma, joka oli tähdätty sekä Bernsteinia että Jaurèsia vastaan, esitettiin myöskin kansainväliselle kongressille, joka sen hyväksyikin ilman mitään lisäyksiä, joita m. m. Adler ja Vandervelde olivat ehdottaneet. Jaurèsin ja hänen ystäväinsä valittavana oli vain joko alistuminen päätöslauselmaan taikka poistuminen internatsionaalista. Jaurès ei epäröinytkään. Heti hän katkaisi kaikki suhteensa vasemmistoblokkiin. Hänestä tuli sosialistisen yhtenäisyyden innokas esitaistelija ja yhdessä Guesden, Vaillant ja Sembatin kanssa hän omistautui kokonaan kymmeneksi vuodeksi propagandan

harjoittamiseen, sosialistiseen kasvatustyöhön ja vallankumoukselliseen oppositioon, joka vihdoinkin vei hänet sankarilliseen kuolemaan ja teki hänen nimensä kuolemattomaksi sosialismin historiassa.

d) Internatsionaalin hajoaminen.

Kun maailman sota puhkesi 1914, oli sosialistinen yhtenäisyys oikeastaan ehdoton tosiasia. Amsterdamin kongressia seuranneissa kansainvälisissä kongresseissa tulikin jo päiväjärjestykseen uusia kysymyksiä. Ne olivat tärkeitä kysymyksiä ja ne koskivat internatsionaalin suhtautumista sotaan ja rauhaan. Niitä käsiteltiin Stuttgartissa 1907, samoin Köpenhaminassa 1910 ja vihdoinkin Baselissa 1912, jolloin sodanvaara nähtiin aivan ilmeisenä. Siellä todettiin myöskin internatsionaali yhtenäiseksi ja puhujalavalta kaikuivat voimakkaina jokaisen maan edustajain puheet sotaa vastaan. »Ei enää koskaan sotaa», julisti saksalainen Haase, hänen sanojaan toisti itävaltalainen Viktor Adler ja niihin yhtyi englantilainen Keir Hardie, puolalainen Daszynski ja ranskalainen Jaurès. »Ei enää koskaan sotaa!» — Mutta se tuli sittenkin arvaamattoman monta kertaa hirveämpänä kuin mikään aikaisempi sota, sillä se oli todellakin maailman sota. Ja se yllätti kaikesta tietoisuudesta huolimatta toisen internatsionaalin liian heikkona, ainakin niin heikkona, ettei tuo internatsionaali kyennyt sotaa estämään. Kapitalististen suurvaltain imperialismi oli sosialistista internatio-

naalia voimakkaampi ja se hajoitti viimeksi mainitun.

Maailman sota oikein selvästi osoittikin proletariaatin itsenäisen kansainvälisen politiikan tavattoman vaikeuden imperialismiin kaudella. Tuon sodan iskuista hajosi toinen internatsionaali, joka niin monta kertaa jo ennakolta oli ennustanut tuon sodanvaaran olemassaolon ja jo Stuttgartissa ja ennen kaikkea Baselissa v. 1912 ankarasti esiintynyt sitä vastaan. Yleistä kansainvälistä kannanottoa sotaa vastaan ei onnistuttu saamaan aikaan. Imperialismi ja hetkellinen kunkin maan vaaraan joutuminen pääsi sotahuumauksen johdosta voitolle sosialistisesta tietoisuudesta. Siinä on syvin syy internatsionaalin tappioon. Ja tuo syvin syy pohjautui kansallisten työväenpuolueiden heikkouteen, eikä suinkaan internatsionaalin heikkouteen suoranaisesti. Toisin sanoen internatsionaali ei voinut olla voimakas nimenomaan siitä syystä, etteivät siihen kuuluneet puolueet olleet kyllin lujia kyetäkseen tämän kysymyksen ratkaisemaan proletariaatin etujen vaatimusten mukaisesti. Ja vielä selvemmin sanoen: suurilta proletaarijoukoilta puuttui tarpeellista määrää kansainvälistä yhteisyyden tuntoa, yhteisten etujen ymmärrystä ja kansainvälisen politiikan käsityskykyä. Sisäpolitiikka, joka aina on lähempänä kaikkia työläisiä, työnsi varjoon ulkopoliitiikan ja proletariaatilta puuttui kaikesta internatsionaalin harjoittamasta valistustyöstä huolimatta sittenkin vieraitten maitten ja niiden työväenluokan todellista ja riittävää tuntemusta, samoin kuin toisten maiden historian ja politiikankin

tuntemusta. Näennäisesti rauhallinen sodanedellinen kehityskulku vähensi proletariaatin kykyä kansainväliseen tehokkaaseen toimintaan sotaa vastaan. Uskottiin näet varsin yleisesti internatsionaalin kaikista varoituksista huolimatta, että maailman sota saattoi kyllä uhata alituisestikin, mutta ei uskottu, että sellainen voisi puhjeta.

3.

VÄLIKAUSI

1914—23.

a) Pyrkimykset yhteiseen rauhan- toimintaan.

Maailman sodan päästyä vauhtiinsa alkoi väli-
kausi, jonka kuluessa ensi aluksi ei edes yri-
tettykään saada aikaan katkenneiden kansainvälisten
suhteiden uudistamista eri maiden proletariaatin vä-
lillä. Sota tekikin sen oikeastaan mahdottomaksi sekä
teknillisesti että muussakin suhteessa. Tarkoitamme,
että kansallisuuskiihko, jota porvarilliset puolueet
varsinkin sodan puhjettua alkoivat kaikin tavoin
lietsoa, valtasi myöskin suuret työväenjoukot, vieläpä
niiden kautta osittain sosialistiset puolueetkin. Tä-
mänlaatuinen ilmiö oli havaittavissa etenkin sotaan
osaa ottaneissa maissa, joiden hallitukset ylen tarkoin
ehkäisivät kaikenlaisen kanssakäymisen asianomais-
ten kahteen leiriin jakautuneiden maiden työväen-
järjestöiltä. Ainoastaan pienet puolueet sotaakäy-
vissäkin maissa saattoivat pysyä verrattain vapaina
sotahuumauksesta, koska niiden takana ei ollut suu-
ria joukkoja painostamassa. Näiden ja puolueetto-
mien maiden sosialististen puolueiden taholta ensiksi
lähtivätkin yritykset kansainvälisten suhteiden uudis-

tamiseksi. Italian sosialistinen puolue oli ensimmäinen tälle tielle lähteneistä. Sen jäsenjoukkojen käsitykset olivat saattaneet helpommin selvitä nimenomaan siitä syystä, että Italian yhtyminen sotaan sai valloitus sodan luonteen vielä selvemmin kuin muiden valtioiden sodankäynti. Tällä tavalla syntyivät ne muutamat kansainväliset konferenssit, joiden tarkoituksena oli internatsionaalin herättäminen uuteen eloon. Ensimmäinen niistä, nimittäin Zimmerwaldin kansainvälinen konferenssi kokoontui Sveitsin ja Italian sosialistipuolueiden aloitteesta syyskuussa 1915, ja sen jatkona oli Kienthalin konferenssi, joka pidettiin huhtikuussa 1916. Ja kolmaskin tämänluontoinen konferenssi kokoontui Tukholmassa hollantilais-skandinaviaalaisen komitean kokoonkutsumana v. 1917.

b) Kansainväliset konferenssit.

Näiden konferenssien tarkoituksena ei ollut minäkään uuden internatsionaalin perustaminen. Niinpä Zimmerwaldin konferenssin kokoonkutsujat erikoisesti huomauttivat sanotusta seikasta selittäen, että »konferenssin tehtävänä olisi ennen kaikkea proletariaatin kehoittaminen yhteiseen rauhantoimintaan ja toimintakeskuksen aikaansaaminen sanottua tarkoitusta varten.»

Yhteistä toimintaa sotaa vastaan ja rauhan puolesta ei näiden konferenssien kuitenkaan onnistunut saada aikaan. Niissä eivät sotaa käyvistä maista

olleetkaan edustettuina muut kuin puolueiden pirstat. Ainoastaan Italian puolue teki poikkeuksen tässä suhteessa. Joukkopuolueita niihin ei edes oltu kutsuttu. Tietenkin sen vuoksi, etteivät ne olisi saapuneetkaan.

Zimmerwaldin konferenssi ei millään tavalla tullutkaan edistäneeksi proletariaatin kansainvälisen yhteenliittymisen asiaa. Päinvastoin, siellähän tapahtui osanottajain jakautuminen kahteen leiriin. Muodostui kaksi pääryhmää: toinen bolshevikkien, toinen menshevikkien johdolla. Venäläiset bolshevikit vaativat, että kehoitukseen rauhantoimintaan ryhtymisestä liitettäisiin myöskin vaatimus vallankumouksellisen toiminnan aloittamisesta ja taisteluun käymisestä sosialistisia joukkopuolueita vastaan niiden »sosialipatriotismin» vuoksi. Muut ryhmät kuitenkin käsittivät, että tällaisen ehdotuksen hyväksyminen voitaisiin ymmärtää uuden internatsionaalin perustamispyrkimykseksi. Leninin ja Radekin suunnan ehdotus tulikin siis hylätyksi ja päätettiin perustaa kompromissiehdotuksen hyväksymisen jälkeen kansainvälinen sihteeristö, jonka luonne määriteltiin seuraavasti: »Tämä sihteeristö ei tule millään muotoa asettumaan entisen kansainvälisen toimiston sijaan, vaan lakkautetaan se heti, kun viimeksi mainittu voi tulla tarkoitustaan vastaavaksi.»

Zimmerwaldin liittolaisten toiminta jatkui sitten Kienthalin konferenssissa, jossa bolshevikkien esiintyminen oli vielä selvempää ja kiivaampaa. Mutta lopullinen pirstoutuminen ei kuitenkaan tapahtunut vielä sielläkään, vaan vasta vuoden 1917 kesällä,

jolloin zimmerwaldilaisten ratkaistavaksi tuli kysymys siitä, noudattavatko he päätöksiään, joiden mukaan he eivät haluneet perustaa uutta internatsionaalia, vaan antaisivat väliaikaisen sihteeristönsäkin hajota heti, kun internatsionaalin sihteeristö on voinut ryhtyä toimintaan ja valmistamaan kansainvälisen toimiston kokoontumista. Rajat tulivat selviksi, kun Huysmans, toisen internatsionaalin sihteerin, hollantilais-skandinaivialaisen komitean etunenässä kutsui kokoon kansainvälisen konferenssin Tukholmaan 1917. Bolshevikit ja heidän kannattajansa kieltäytyivät jyrkästi kokoontumasta yhteiseen konferenssiin »sosialipatrioottien» kanssa. Zimmerwaldilaiset jakautuivatkin yhä edelleen jokseenkin tarkasti saman ryhmittymisen mukaan, joka oli syntynyt jo heidän ensimmäisessä konferenssissaan, siis Zimmerwaldissa. Toiset menivät venäläisten bolshevikkien mukana, toiset taasen jäivät odottavalle kannalle.

Työväen kansainvälisen yhtenäisyyden aikaansaamisen sijasta kuljetttiin nyt yhä suurempaa hajaannusta kohden. Toisen internatsionaalin jatkamisen kannalla olleiden puolueiden sekä zimmerwaldilaisen bolshevistisen osan välinen vastakohta tuli yhtä mittaa jyrkemmäksi, kunnes vuonna 1917 marraskuussa tapahtunut bolshevistinen vallankumous, toisin sanoen bolshevikkien, jotka siihen saakka olivat myöskin olleet demokratian kannalla, luopuminen demokratian periaatteista ja käytännöstä tuota pikaa teki sen aivan ilmeiseksi.

Heti aselevon solmiamisen jälkeen pyrkimykset

internatsionaalin henkiin herättämiseksi saivat uutta vauhtia. Helmikuussa 1919 pidettiin konferenssi Bernissä, mutta sekin oli vasta ensimmäinen varsin heikko kansainvälisen yhteistoiminnan yritys, kuten Adlerin ja Longuetin ehdottamassa päätöslauselmassa sanottiin. Bernin konferenssista olivatkin poissa useat kokonaiset puolueet, kuten Italian, Serbian, Rumanian ja Sveitsin puolueet. Ja konferenssiin osaa ottaneidenkin keskuudessa syntyi jokseenkin jyrkkä ristiriita päätöslauselman johdosta, jossa määriteltiin suhtautuminen demokratiaan ja diktatuuriin. Konferenssin enemmistö, johon kuului myöskin Suomen edustajisto, hyväksyi hyvin selvän päätöslauselman diktatuurijatusta vastaan. Enemmistön päätöslauselmassa sanottiin m.m.:

»Konferenssi kehoittaa kaikkien maiden työläisiä kehittämään demokraattis-tasavaltalaisia laitoksia, joiden puitteissa yhteiskunnan sosialistinen uudistaminen voi tapahtua.» Ja edelleen: »Samoin kuin konferenssin käsityksen mukaan todellinen sosialistinen kehitys on mahdollinen vain demokratian yhteydessä, aivan samoin on heti alussa hylättävä sellaisen yhteiskunnallistamisen menettelytavat, jolla ei ole lainkaan mahdollisuuksia saada kansan enemmistöä puolelleen. Ja vielä vaarallisempi olisi sellaisen diktatuurin pystyttämisen yritys, joka nojautuisi ainoastaan proletariaatin yhteen osaan. Se voi johtaa vain proletariaatin hajaannukseen kansalaissodassa. Ja lopputulos olisi taantumuksen diktatuuri.»

Tämä päätöslauselma ei miellyttänyt Adleria eikä Longueta, jotka niin ollen esittivät oman päätös-

lauselmansa, jossa he kieltäytyivät millään muotoa tuomitsemasta neuvostohallituksen diktatuuria, koska sen luonteesta ei ollut muka riittäviä tietoja. Adlerin ja Longuetin päätöslauselman puolesta äänesti vain vähemmistö, mutta diktatuuriajatuksen hylkäämisen puolesta konferenssin enemmistö, johon kuuluivat seuraavat puolueet: Ruotsi, Venäjä, Viro, Latvia, Georgia, Puola, Elsass, Argentiina, Tanska, Bulgaria, Armeenia, Unkari, Suomi, Englanti, Kanada, Ranskan vähemmistöt ja Italian vähemmistöt sekä Itävallan valtuutettujen toinen puoli.

Bernin konferenssissa muuten hyväksyttiin useitakin päätöslauselmia ja ne koskivat: sotavelkakysymystä, kansojen liittoa, alueellisia kysymyksiä, kansainvälistä työlainsäädäntöä ja sotavankien asiaa, demokratiaa ja diktatuuria, kuten jo mainittiin, sekä vihdoin konferenssityön jatkamista.

Seuraava konferenssi, jonka tarkoituksena myöskin oli toisen internatsionaalin henkiin herättäminen, pidettiinkin jo samana vuonna 1919 elokuussa Luzernissa ja sitä seuraava Genevessä elokuussa 1920.

c) Wienin ja Moskovian internatsionaalien syntyminen.

Tällä välin venäläiset bolshevikit kuitenkin olivat Moskovassa maaliskuun 2—6 päivinä 1919 perustaneet niin sanotun kolmannen internatsionaalin aloittaen siitä lähtien varsinaisen hajoitustoimintansa länsimaisten sosialistipuolueiden keskuudessa.

Ja toinenkin kansainvälinen yhtymä syntyi, nimittäin Kansainvälinen sosialistinen yhteistyöjärjestö Wienissä 1921, ja siihen liittyivät sellaiset puolueet, jotka eivät tahtoneet kuulua toiseen internatsionaaliin eivätkä liittyä moskovalaiseen bolshevistiseen kansainväliseksi tarkoitettuun yhtymään. Tuohon Wienin kansainväliseen järjestöönhän m.m. Suomen sosialidemokraattinen puolue päätti liittyä oltuaan ensin mukana myöskin Zimmerwaldissa. Wienin yhteistyöjärjestön huomattavimmat puolueet olivat muuten Itävallan sos.-dem. puolue ja Saksan Riippumaton sos.-dem. puolue. Täten oli proletariaatin kansainvälinen hajaannus varsin täydellinen. Olihan olemassa jo kolmekin yhtymää, jotka kaikki tahtoivat pitää internatsionaalin nimen ja oikeudet.

Sosialistisen työväenliikkeen kansainvälinen tilanne oli siis erikoisen synkkä, varsinkin, kun taantumukselliset voimat jälleen virkosivat joka puolella sodanjälkeisten vallankumousten niille antamista tainnutusiskuista ja alkoivat uuden rynnistyksensä proletariaatin pikaisesti voittamia saavutuksia vastaan. Näin ollen täytyi proletariaatin puolueiden kaikissa maissa vihdoinkin alkaa herätä selvään tietoisuuteen kansainvälisen yhteenliittymisen välttämättömyydestä. Sitten ryhdyttiinkin niihin sitkeihin ponnistuksiin yhtenäisen internatsionaalin luomiseksi, jotka muutamien vaikeuksien jälkeen johtivat onnelliseen tulokseen. Niitä toimenpiteitä, joihin yhtenäisen internatsionaalin luomiseksi käytiin, haluan seuravassa vielä lyhyesti kosketella ja sen jälkeen puhua

nykyisen Sosialistisen Työväen Internatsionaalin toiminnan alkuvaiheista sekä nykyisestä kehitystas-
teesta.

SOSIALISTINEN TYÖVÄEN INTERNATIONAALI.

a) Työskentely uuden internatsionaalin luomiseksi.

Edellisessä luvussa selostin sitä ajankohtaa, jolloin maailman sodan päätyttyä ja rauhansopimuksen jälkeen tehtiin useita yrityksiä toisen internatsionaalin henkiinherättämiseksi. Olemme myöskin nähneet noiden ponnistusten onnistuneen vain sikäli, että toinen internatsionaali osittain oli olemassa ja sai alkuun jonkinlaista kansainvälistä toimintaa niiden puolueiden välillä, jotka siihen olivat edelleen päättäneet jäädä, ja sen toimiston olopaikkana oli Lontoo. Mutta toisen internatsionaalin rinnalla oli jo vuodesta 1921 lähtien Wienin kansainvälinen yhteistyöjärjestö sekä Moskovassa niin sanottu kolmas internatsionaali. Wienin yhteistyöjärjestö oli oikeastaan perustettu alkuaan jonkinlaiseksi välittäjäksi toisen internatsionaalin ja Moskovassa 1919 perustetun bolshevististen puolueiden kansainvälisen yhtymän välille ja sen tarkoituksena oli nimenomaan toiminta todellisen kansainvälisen yhtenäisyyden aikaansaamiseksi. Sen perustajat näet luulivat, että moskovalaisten bolshevikkijohtajain vallan alaiset

länsimaissa syntyneet muutamat verrattain vähäpätöiset kommunistipuolueet voitaisiin hyvällä tahdolla ja sovitteluilla saada sosialidemokraattisten puolueiden kanssa yhteiseen internatsionaaliin. Mutta heidän ei kuitenkaan tarvinnut onneksi kovin kauan olla tuossa harhaluulossa, sillä pian nähtiin kuinka orjallisesti ne noudattivat kaikkia moskovalaisia määräyksiä ja teesejä. Wienin yhteistyöjärjestölle selvisi kommunististen puolueiden ja sosialidemokraattisten puolueiden yhteistoiminnankin mahdottomuus nimenomaan sen konferenssin kautta, jonka se puuhasi kokoon Berliiniin huhtikuun 2—5 päiviksi 1922. Wienin kansainvälinen socialististen puolueiden yhteistyöjärjestö nimittäin teki tuon suuren aloitteen, jonka tarkoituksena oli kaikkien kolmen internatsionaalin puolueiden yhteistoiminnan aikaansaaminen, ja kutsui edellä mainittuun Berlinin konferenssiin kaikkien kolmen kansainvälisen järjestön toimeenpanevat komiteat. Mutta palauttakaammepa sivumennen mieleemme, miten tuossa konferenssissa oikeastaan kävi, millainen henki siinä vallitsi ja mitä se sai aikaan. Tahdon erikoisesti alleviivata sitä seikkaa, että Wienin yhteistyöjärjestön alkuunpanema toimenpide, siis toimeenpanevain komiteain kutsuminen yhteiseen konferenssiin, oli hyvinkin tärkeä katsomatta lainkaan siihen, että varsin monet socialistisen työväenliikkeen johtajat jo ennakolta saattoivat aavistaa, ettei se tuottaisi mitään myönteisiä tuloksia. Tarkoitan nimittäin sitä, että kommunistisilla puolueilla ei tuon konferenssin ja sitä seuranneiden toimenpiteiden jälkeen enää ole ollut

oikeutta väittää sosialidemokraattisilta puolueilta ja silloisilta sosialistisilta kansainvälisiltä yhtymiltä puuttuneen halua yhteistoiminnan aikaansaamiseen. Molemmat sosialidemokraattiset kansainväliset järjestöt todistivat tuon yhtenäisyyteen pyrkimisensä erittäin selvästi juuri puheena olevan konferenssin kautta. Sanottiin konferenssiin mennessä kokemuksen jo kyllin selvästi osoittaneen Wienin yhteistyöjärjestönkin johtomiehille, ettei varsinaisen yhteisen kansainvälisen järjestön luominen kommunistiset ja sosialidemokraattiset puolueet ja olemassa olleet kansainväliset järjestöt yhteensulattamalla ollut ainkaan siihen aikaan mahdollista. Senhän Friedrich Adler totesi erinomaisen selvästi Berlinin konferenssin avauspuheessaan sanoessaan seuraavasti:

»Toverit ja toverittaret! Konferenssi, joka täällä tänään kokoontuu, merkitsee eräänlaista yritystä. Me olemme ryhtyneet Sosialististen puolueiden kansainvälisen yhteistyöjärjestön taholta tähän yritykseen tietoisina siitä, että maailman proletariaatin nykyinen asema vaatii kaikista maailman proletariaatin keskuudessa vallitsevista ristiriidoista huolimatta koettamaan noiden voimien yhdistämistä määrättyihin konkreettisiin tehtäviin ja toimintoihin... Me, jotka tarkasti seuraamme tapahtumia, olemme kaikki hyvin selvillä siitä, ja minä voin sen ennakolta todetakin, että meidän tehtävämme ei suinkaan ole nyt sulattaa yhteen niitä kolmea kansainvälistä järjestöä, jotka ovat täällä edustettuina. Emme tiedä, voiko se joskus myöhemmin kaukaisessa tulevaisuudessa olla mahdollista.»

Tästä näemme, ettei Wienin yhteistyöjärjestön johto suinkaan ollut siinä harhaluulossa, että kommunististen puolueiden ja sosialidemokraattisten puolueiden yhdistäminen yhteiseksi kansainväliseksi järjestöksi olisi ollut mahdollista mainittuna ajankohdana. Tosin Adler vielä silloinkin huomauttaa olevansa epätietoinen siitä, voiko sanotunlainen yhteensulattaminen olla mahdollista tulevaisuudessakaan. Mutta nyt hän sen kyllä tietää. Sosialistisen Työväen Internatsionaalin nykyinen sihteeri Adler tietää nyt, ettei kommunististen puolueiden ja sosialidemokraattisten puolueiden yhteensulattaminen koskaan ole mahdollista muulla tavalla kuin kommunististen puolueiden muuttumisen tai niiden jäsenten liittymisen kautta sosialidemokraattisiin puolueisiin. Ja sillä tiellä on onneksi jo monessa maassa ehditty erittäin pitkälle.

Berlinin konferenssin kautta ei siis pyrittykään yhteisen kansainvälisen järjestön luomiseen. Siellä tahdottiin vain päästä sopimukseen yhteisen toiminnan aikaansaamisesta proletariaatin taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti tavattoman vaikean aseman parantamista varten ja taantumuksellisen porvariston jatkuvia imperialistisia aikeita ja suunnitelmia vastaan. Siinä tarkoituksessa otettiin päämääräksi kaikkien kolmen kansainvälisen järjestön yhteisen konferenssin kokoonkutsuminen mahdollisimman pian. Siitä siis tahdottiin päästä yksimielisyyteen Berlinin konferenssissa.

Adlerin avauspuheen jälkeen antamassaan kommunistisen internatsionaalin selityksessä Klara Zetkin

sitten esitti, millaiseksi Moskovassa oli suunniteltu tuo mahdollinen yhteinen konferenssi. Zetkin lausui (Berlinin konferenssin saksankielisen pöytäkirjan mukaan) seuraavasti:

»Kaikkien näiden johtopäätösten nojalla kommunistisen internatsionaalin edustajat ehdottavat, että tulevassa kansainvälisessä konferenssissa käsiteltäisiin ainoastaan sellaisia kysymyksiä, jotka koskevat työväenjoukkojen suoranaista käytännöllistä yhteistoimintaa, jotka eivät sitä hajoita, vaan liittävät yhteen.»

Ja Klara Zetkin mainitsi ne kysymykset, jotka kommunistinen internatsionaali tahtoi otettavaksi tulevan konferenssin päiväjärjestykseen yksinomaissina, ja ne olivat: 1) kapitalistisen hyökkäyksen vastustaminen, 2) taistelu kapitalistista taantumusta vastaan, 3) taistelun valmistaminen uusia imperiaalistisia sotia vastaan, 4) Venäjän neuvostotasavallan jälleenrakentamisen auttaminen ja 5) Versaillesin sopimus ja hävitettyjen alueiden jälleenrakentaminen.

Nämä olivat kaikki hyviä asioita. Niiden puolesta sekä Wienin yhteistyöjärjestön että toisen internatsionaalin edustajat tietysti olivat valmiit ryhtymään yhteistoimintaan. Näiden lisäksi oli kuitenkin olemassa eräitä kysymyksiä, jotka ilman muuta olisivat pakostakin tulleet esille yhteisessä konferenssissa, jos sellainen olisi saatu syntymään. Ja noiden kysymysten selvittäminen olikin oikeastaan edellytyksenä koko yhteistoiminnan aikaansaamiselle. Niistä toisen internatsionaalin edustaja Vandervelde huomautti kysyen kolmannen internatsionaalin edustajilta suo-

raan, missä mielessä he aikovat tulla suunniteltuun yhteiseen konferenssiin, yhteistä toimintaa lujittamaan, vai heikontamaan sosialidemokraattisen työväen järjestöjä ja sen toimintaa kaikenlaisine solutus- ja hajoituskeinoineen. Ja edelleen hän teki kiusallisen kysymyksen Georgian ja muiden väkivaltaisesti bolshevikkivallan alaisiksi saatettujen alueiden itsemääräämisoikeudesta, siitä, olisiko noiden maiden sosialisteilla sitten vapaa oikeus valita edustajiaan tulevaan konferenssiin, ja kolmanneksi, millä tavalla kolmas internatsionaali siihen mennessä aikoi poistaa päiväjärjestyksestä neuvostovallan sosialistien vankien kysymyksen, niiden poliittisten vankien, jotka kansalaissodan aikana taikka sen jälkeen oli heitetty bolshevikkivallan tyrmiiin ja joita useitakin uhkasi kuolemantuomio.

Nämä olivat kaikki kovin harmillisia kysymyksiä kolmannen internatsionaalin toimeenpanevalla komitealle. Myöskin Wienin yhteistyöjärjestön selityksessä, vaikka siinä tahdottiinkin suostua konferenssin päiväjärjestyksen rajoittamiseen, huomautettiin erittäin selvästi, »että Neuvosto-Venäjällä *kommunistisen puolueen diktatuurin vallitessa on työätekevilta kansanjoukoilta riistetty kaikki poliittiset oikeudet ja ammatillinen yhdistymisvapaus*, että sosialistisia puolueita vainotaan terroristisin keinoin ja että niiltä on otettu pois kaikki toimintamahdollisuudet ja että sosialistiselta Georgialta on viety itsemääräämisoikeus sotilaallisen miehityksen kautta».

Wienin yhteistyöjärjestön toimeenpanevan komitean puolelta selitettiin näin ollen hyvin jyrkästi

katsottavan proletariaatin todellisen »yhteisrintaman välttämättömäksi vaatimukseksi, että Venäjän sosialistisille puolueille palautetaan yhdenvertaiset poliittiset oikeudet, että Venäjän työläisille ja talonpojille annetaan takaisin itsenäisen poliittisen ja taloudellisen toiminnan vapaus, että Georgian työtaitekeväälle kansalle palautetaan sen itsemääräämisoikeus».

Nämä olivat kysymyksiä, jotka osoittivat kommunistisen internatsionaalin yhtäältä ja toisen internatsionaalin ja Wienin internatsionaalin välillä toisaalta vallitsevan sellaisia vastakohtia, että yhteistoiminnan edellytykset tuntuivat kovin vähäisiltä. Ja ne olivatkin vähäisiä. Puheena olevassa Berlinin konferenssissa tosin saatiin syntymään kaikkien kolmen toimeenpanevan komitean hyväksymä selitysjulistus, jonka huomattavimpana kohtana oli kehoitus yhteisten mielenosoitusten toimeenpanemiseen kaikissa maissa joko huhtik. 20 p:nä taikka toukok. 1 p:nä kahdeksan tunnin työpäivän ja työttömyyden vastustustaistelun puolesta, proletariaatin yhteisen taistelun puolesta kapitalistista rynnistystä vastaan, Venäjän vallankumouksen puolesta, nälkäänäkevän Venäjän puolesta, taloudellisten ja poliittisten suhteiden palauttamisen puolesta Venäjän ja muiden valtioiden välillä sekä vihdoin proletariaatin yhteisrintaman uudelleen muodostamiseksi kaikissa maissa ja internatsionaalissa.

Tämä oli Berlinin konferenssin oleellisin saavutus. Ja kuten tiedämme, tämäkään julistus ei tuottanut myönteisiä tuloksia. Yhteistoimintaa ei syntynyt

tuonkaan ohjelman puitteissa. Vappumielenosoitusten yhdistämisestä ei tullut mitään eikä minkäänlainen yhteistoiminta Moskovon internatsionaalin ja kahden sosialidemokraattisen internatsionaalin välillä myöskään ottanut jatkuakseen. Moskovassa nimittäin kieltäydyttiin hyväksymästä minkäänlaisia yhteistoiminnan ennakkoehtoja ja katkaistiin sitten nekin suhteet, jotka Berlinin konferenssin avulla olivat tulleet solmituiksi. Eikä ihmekään, sillä moskovalaiset johtajat ymmärsivät kyllä, ettei heidän diktatuuri- ja terrorijärjestelmäänsä voitu sovittaa yhteen demokraattisten periaatteiden kanssa, joita Wienin ja Lontoon internatsionaalit edustivat. Ja toisaalta bolshevikit käsittivät, ettei heillä ollut mitään mahdollisuuksia saada sosialidemokraattisten järjestöjen johtajia nenästä vedetyksi, hajoite- tuksi toista ja Wienin internatsionaalia noiden »yhteisrintama»-puuhiensa avulla. Siksi pä bolshevikit vetäytyivätkin kuoreensa jatkaen entistä toimintaansa sosialidemokraattisten järjestöjen hajoittamiseksi valheellisen yhteisrintamataktiikkansa kautta.

b) Uuden järjestön perustamis- pohja.

Mutta ne, jotka ovat tietoisia sosialismin suuresta päämäärästä ja niistä keinoista, joita sen saavuttamiseksi on käytettävä, ymmärsivät erittäin selvästi työväen kansainvälisen järjestön välttämättömyyden. Siitä syystä jatkettiin sosialidemokratian

johtavissa piireissä kaikissa maissa ponnistuksia tuon yhteisen järjestön aikaansaamiseksi.

Asianlaita onkin sellainen, että tarkoitustaan vastatakseen sosialistisen työväenliikkeen täytyy olla kansainvälistä, s. o. sosialistisen liikkeen päämäärä, sosialistinen yhteiskunta, voidaan toteuttaa ainoastaan kaikkien kansojen kuulumisella kansainväliseen sosialistiseen yhteiskuntaan. Eikä sosialismin perusolemuksen kansainvälisyys ilmene ainoastaan sen päämäärän yhteydessä, vaan myöskin kaiken aikaa jo kuljettaessa sosialismia kohti. Näin on asianlaita varsinkin nykyään, kansainvälisen kapitalismin kaudella, kaikkien poliittisten ja taloudellisten suhteiden ollessa toisiinsa kietoutuneina. Siitähän saamme todistuksia joka päivä milloin missäkin muodossa. Kaikkialla, missä proletariaatti taistelee kapitalisteja vastaan, kohtaa se samalla myös *kansainvälisen pääoman*. Senpä vuoksi on myös proletariaatin kansainvälinen järjestö, sosialistinen internatsionaali välttämättömyys. Sosialistisen internatsionaalin aate onkin jäänyt henkiin silloinkin, kun kansainvälinen järjestö on kuollut herätäkseen tämän aatteen taikavoimalla jonkin ajan kuluttua jälleen eloon. Niin kävi nytkin, kunhan edellytykset yhteisen internatsionaalin luomiselle vain olivat syntyneet.

Edellä selostettu kolmen toimeenpanevan komitean konferenssi Berlinissä huhtikuussa sekä sen jälkeen tapahtunut Saksan molempien sosialististen puolueiden yhtyminen syyskuussa olivat oikeastaan luo-
ueet uuden kansainvälisen tilanteen. Tämä uusi

tilanne oli tullut entistä selvemmin ymmärrettäväksi sen jälkeen kuin Moskovan toimeenpaneva komitea ilman muuta kutsui edustajansa pois siitä järjestyskomiteasta, joka oli Berlinin konferenssissa valittu valmistelemaan kansainvälisen kongressin kokoonkutsumista. Oli nimittäin ilmeistä, ettei työväen maailmankongressin kokoonkutsumisestakaan kommunistien kanssa saattanut tulla mitään. Ja tämän selvyyn saaminen vaikutti varmasti hyvin terveellisesti kansainväliseen sosialistiseen liikkeeseen, joka vasta nyt alkoi kulkea tavattoman nopein askelin todellista yhtenäistymistä kohti — siis ilman lahkolaisuskoisia kommunisteja. Mentiin eteenpäin ja joulukuun 10. pnä 1922 oli Haagissa toisen internatsionaalin ja Wienin kansainvälisen yhteistyöjärjestön toimeenpanevain komiteain edustajain yhteinen istunto, jossa uudelleen päätettiin jatkaa toimintaa sosialistisen yhteistyön ja yhteisjärjestön aikaansaamiseksi sekä asettaa tarkoitusta varten 10-jäseninen toimikunta, jonka tehtävänä tuli olemaan kansainvälisen sosialistisen konferenssin kokoonkutsuminen ja sille esitettävien päätöslauselmien valmistelu. Siihen kuuluivat toisesta internatsionaalista Henderson, Stauning, Vandervelde, Wels ja Shaw, Wienin yhteistyöjärjestöstä Abramovitsh, Bracke, Crispien, Wallhead sekä Adler.

Tämä komitea kokoontui ensi kerran jouluk. 12. pnä 1922 ja päätti ryhtyä valmistamaan kongressin kokoonkutsumista Hampuriin toukok. 20. pksi 1923.

Tammikuun 5. ja 6. pnä 1923 tämä järjestökomitea

uudelleen kokoontui Kölnissä. Siinä tapahtuneiden neuvottelujen tuloksena sitten olikin tuo historiallinen *julistus kaikkien maiden sosialistisille työväenpuolueille*. Se hyväksyttiin järjestökomitean istunnossa täysin yksimielisesti. Julistuksessa tehdään lyhyesti selkoa proletariaatin asemasta kansainvälisessä mittakaavassa ja taantumuksen hyökkäys-toiminnan voimistumisesta, josta selvinä todistuksina esitettiin m. m. Horthy-järjestelmä verisine terroreineen Unkarissa, fascismin voitolle pääsy Italiassa ja hakaristiläisyyden leveneminen Saksassa. Toisin sanoen tuossa julistuksessa mainittiin lyhyesti kaikki ne syyt, jotka pakottivat vihdoinkin proletariaatin kansainvälisen yhtenäisyyden palauttamiseen tavalla taikka toisella. Julistus olikin samalla *kongressikutsu* kaikkien maiden sosialistisille puolueille. Kongressi oli päätetty pitää Hampurissa ja aloittaa toukok. 21. p:nä 1923. Samassa julistuksessa esitettiin myöskin kongressin päiväjärjestysehdotus joka sisälsi neljä kohtaa, nimittäin: 1) imperialistinen rauha ja työväenluokan tehtävät, 2) kansainvälinen taistelu kansainvälistä taantumusta vastaan, 3) sosialististen työväenpuolueitten toiminta kahdeksan tunnin työpäivän ja kansainvälisen sosialireformin puolesta sekä 4) proletariaatin kansainvälinen järjestö.

Kysymyksiä ei siis päiväjärjestykseen ehdotettu paljoa, mutta ne olivatkin kaikki ensiluokkaisien tärkeitä, ne olivat proletariaatin vapausliikkeen ehdottomia elinkysymyksiä ja niiden pohjalla tahdottiin saada syntymään kaikkien maiden sosialis-

tisten puolueiden yhteistoiminta sekä yhteinen kansainvälinen järjestö niillä edellytyksillä, joiden puitteissa osanotto kongressiin sai tapahtua.

Edellisessä luvussa tein selkoa siitä, millä tavalla osanotto toisen internatsionaalin perustavaan kongressiin oli saanut tapahtua. Siihen kutsuttiin poikkeuksetta kaikki työväenjärjestöt ammatillisista järjestöistä aina anarkistisiin järjestöihin saakka. Osanotto määriteltiin vasta myöhemmin tarkoin, kun anarkistien erottaminen heidän häiritsevän toimintansa vuoksi tuli välttämättömäksi. Katsokaamme siis mitä järjestöjä kutsuttiin nykyisen Sosialistisen Internatsionaalin perustavaan kongressiin Hampuriin. Edellä mainitussa julistuksessa kutsutaan siihen kaikki sosialistiset työväenpuolueet, jotka

1. tunnustavat kapitalistisen tuotantotavan poistamisen työväenluokan vapautuksen päämääräksi ja luokkataistelun sen keinoksi;

2. tunnustavat (Amsterdamin) kansainvälisen ammattiyhdistysliiton edustaman kansainvälisen ammatillisen liikkeen yhtenäisyyden luokkataistelun menestyksellisen käymisen välttämättömäksi ehdoksi;

3. katsovat nykyiseksi pohjaksi taistelussa sodanvaaraa vastaan Haagin maailmanrauhankongressin (1922) päätöslauselman »työväenluokan tehtävästä taistelussa rauhan puolesta» ja tunnustavat välttämättömäksi täydellisen selvyuden saamisen proletariisten puolueiden kannasta jonkin sodan aikana;

4. tunnustavat kansainvälisen järjestön yhtä hyvin rauhan kuin jokaisen sodankin aikana välttämättömäksi välikappaleeksi;

5. eivät halua sosialistisen internatsionaalin perustamisen jälkeen kuulua mihinkään tämän sosialistisen internatsionaalin ulkopuolella olevaan poliittiseen kansainväliseen yhtymään.

Tästä näemme, että osanottajain luonne oli tarkasti rajoitettu *sosialistisiin puolueisiin*. Niiden muodostama nykyinen Sosialistinen Työväen Internatsionaali onkin.

c) Perustava kongressi Hampurissa.

Hampurin kansainvälinen kongressi tuli todellisuudeksi toukok. 21 p:nä v. 1923. Ja jo ennen sen varsinaista alkamista oli selvää, että toisen internatsionaalin ja Wienin kansainvälisen yhteistyöjärjestön yhtyminen tulisi varmasti tapahtumaan, sillä jälkimmäinen hyväksyi juuri ennen Hampurin kongressia päätöslauselman jossa sanottiin, että Wienin yhteistyöjärjestö lopettaa toimintansa, jos työväen sosialistinen internatsionaali tulee perustetuksi ja toinen internatsionaali samalla ilmoittaa hajoavansa. Toisen internatsionaalin toimeenpaneva komitea puolestaan päätti, että molempien kysymyksessä olevien internatsionaalien olemassaolo lakkaa heti kuin kongressi on tehnyt päätöksensä uuden internatsionaalin perustamisesta. Ja yhteenliittyminen tuli tapahtuneeksi tosiasiaksi heti sen jälkeen, kun Hampurin kongressi oli hyväksynyt uuden »Sosialistisen Työväen Internatsionaalin» säännöt.

Ennen kuin ryhdyn lyhyesti koskettelemaan mai-

nitussa kongressissa hyväksyttyjä päätöslauselmia lienee paikallaan mainita myöskin niiden puolueiden nimet, jotka ottivat osaa uuden internatsionaalin perustavaan kongressiin. Ne olivat:

Amerikan Sosialistinen puolue, Armeenian vallankumouksellinen liitto, Belgian työväenpuolue, Bulgarian Sosialidemokraattinen työväenpuolue, Danzigin yhdistynyt sosialidemokraattinen puolue, Tanskan sosialidemokraattinen puolue, Saksan Yhdistynyt sosialidemokraattinen puolue, Englannin työväenpuolue, ammattiliittokongressi, riippumaton työväenpuolue, sosialidemokraattinen federatsioni ja Fabian-yhdistys, Viron sosialidemokraattinen puolue, Suomen sosialidemokraattinen puolue, Ranskan sosialistinen puolue, Georgian sosialidemokraattinen puolue, Hollannin sosialidemokraattinen työväenpuolue, Italian yhdistynyt sosialistinen puolue, Jugoslavian sosialistinen puolue, Latvian sosialidemokraattinen puolue, Liettuan sosialidemokraattinen puolue, Luxemburgin sosialistinen puolue, Norjan sosialidemokraattinen puolue, Itävallan sosialidemokraattinen työväenpuolue, Itävallan tshekkiläinen sosialidemokraattinen työväenpuolue, Poale-Zion Juutalais-sosialistinen työväenliitto. Puolan P. P. S. (Polska Partja Socjalistyczna), Puolan riippumaton sosialistinen puolue, Puolan saksalainen sosialidemokraattinen puolue, Rumanian sosialististen puolueiden liitto, Venäjän sosialidemokraattinen työväenpuolue (menshevikit), Venäjän sosialivallankumoukselliset, Ruotsin sosialidemokraattinen puolue, Sveitsin sosialidemokraattinen puolue, Espanjan sosialistinen puo-

lue, *Tshekkoslovakian* saksalainen sos.-dem. puolue, *Tshekkoslovakian* sosialidemokratia, sosialistinen yhdistys, puolalainen sosialistinen työväenpuolue, ruteenilainen sos.-dem. puolue, *Ukrainan* sos.-dem. työväenpuolue, *Unkarin* sos.-dem. puolue, *Unkarin* sosialistinen pakolaisryhmä »Világosság» ja kongressin vieraina olivat myöskin edustajat Kansainvälisestä Ammattiyhdistysliitosta sekä Työläisnuorisointernatsionaalista.

Vaikeapa taitaa olla ihan tutkistelematta ja tunnustelematta sanoa minkä maan sosialistinen puolue tuosta luettelosta puuttuisi ja puuttuuko siitä yhtään sosialistista puoluetta. Tämä osanottajain luettelo osoittaakin erinomaisen selvästi, kuinka vankalle todellisuuspohjalle Sosialistinen Työväen Internatsionaali heti alun pitäen tuli perustetuksi. Siitä tuli jo syntyessään varsinaisten suurten joukkopuolueitten kansainvälinen yhtymä käsittäen yli 6 miljoonaa jäsentä. Sensijaan käsittää kommunistinen lahkolais-internatsionaali ainoastaan vajaan yhden miljoonan jäsentä.

Sellaisen perustavan kongressin päätöslauselmilla kuin Hampurin kongressi oli, voidaan ymmärtää myöskin olleen jotakin merkitystä. Ja niillä on varmasti ollutkin. Noissa päätöslauselmissa annettujen suuntaviivojen mukaan toimien ja niissä esitettyjä periaatteita noudattaen Sosialistiseen Työväen Internatsionaaliin kuuluvat puolueet ovat alituisesti kyenneet edistymään ja voimistumaan ja samalla on myöskin proletariaatin voima kansainvälisessä mitta-kaavassa alinomaa kasvanut.

d) Luonne, päämäärä ja tehtävät.

Noista päätöslauselmista puhuttaessa olisi tässä katsauksessa mielestäni mainittava tietenkin ennen kaikkea säännöistä, joiden pohjalla tämä proletariaatin kansainvälinen järjestö toimii. Niistähän ennen kaikkea selviää sen luonne ja ilmenevät sen tärkeimmät tehtävät sekä päämäärä. Hampurin kongressissa hyväksytyissä säännöissä sanotaan: »Sosialistisessa Työväen Internatsionaalissa (STI) yhdistyvät sosialistiset työväenpuolueet, jotka tunnustavat työväenluokan vapautuksen päämääräksi sosialistisen tuotantotavan asettamisen kapitalistisen sijaan ja sen keinoksi luokkataistelun, joka ilmenee poliittisena ja taloudellisena toimintana.»

Tässä yhdessä lauseessa on ilmaistu äärettömän paljon. Siinä on kansainvälisen ja kansallisen työväenliikkeen, proletariaatin vapaustaistelun a ja o, alku ja loppu. Siinä on lyhyesti esitetty suuren opettajamme Karl Marxin opin sisällys, opin, joka valaisee proletariaatin koko elämää ja tekee sen toivonriikkaaksi näyttämällä sille tien vapauteen, tien sosialismiin. Ja tuo sosialismi esiintyi nyt voittoa lupavassa valossa. Uuden yhteiskuntajärjestelmän aate ei ole enää pelkkää haaveilua. Sillä tuo proletariaatin vapautuksen päämäärä, »sosialistisen tuotantotavan asettaminen kapitalistisen sijaan», kuten STI:n säännöissä sanotaan, s.o. sosialistinen yhteiskuntajärjestelmä tulee välttämättömästi itse kapitalistisesta talousjärjestelmästä esille, tulee sen ehdottomaksi seuraajaksi, kun kapitalistinen järjestelmä

kehittää alinomaa yhteiskunnallisia vastakohtia yhä sietämättömämmiksi: yhtäältä saaden aikaan yhä suuremman pääomien keskityksen ja tuotantoprosessin yhä voimakkaamman yhteiskunnallistumisen ja samalla tietenkin yhtä mittaa kapitalistisen luokan vallan kasvamisen, mutta synnyttää myöskin samalla alituisesti lisääntyvää kurjuutta ja riippuvaisuutta proletariaatin sekä laajojen keskikerrosten piirissä. Sen kautta tulee kuitenkin myös halu tuon kaiken kurjuuden ja noiden vastakohtien poistamiseen miljoonakertaiseksi kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen uhrien joukossa, halu, joka aivan samoin kuin kapitalismi on kansainvälistä, myöskin unohtaa kaikki kansalliset rajat ja yhdistää kaikki riistetyt luokat yhteisine pyrkimyksineen voimakkaaksi kansainväliseksi liitoksi. Sosialismi tulee siten yhä enemmän porvarillisen yhteiskunnan lukuisien kansankerrosten, proletariaatin, liiketyöntekijäin ja kansan köyhtyneiden keskikerrosten vaatimaksi päämääräksi, ja luokkataistelu tulee noiden kansankerrosten keinoksi tuon päämäärän saavuttamiseksi. Marxin opin mukaan kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen muuttaminen sosialistiseksi on juuri proletariaatin elämän ja kehityksen välttämättömyys. Tätä oppia Sosialistinen Työväen Internatsionaali tahtoo toteuttaa, kuten näimme edellä olevasta sen sääntöjen ensimmäisestä kohdasta. Tämän tehtävän suorittamisessa se tahtoo olla luokkataistelua poliittisella ja taloudellisella toiminnallaan käyvien sosialististen puolueiden yhdistävänä siteenä ja antaa niiden voimille erikoisen tehon toiminnan yhtenäistytämisen

kautta. STI:n sääntöjen toisessa kohdassa sanotaankin seuraavasti:

»STI:n tehtävänä on siihen kuuluvien puolueiden toiminnan yhtenäistyttäminen ja kokoaminen yhteisiin esiintymisiin. Se pyrkii kansainvälisen sosialistisen työväenliikkeen täydelliseen yhtenäistyttämiseen näiden sääntöjen periaatteiden mukaisesti.

Sosialistiseen Työväen Internatsionaaliin kuuluvat puolueet sitoutuvat olemaan kuulumatta mihinkään muuhun kuin tähän poliittiseen kansainväliseen yhteenliittymään.»

Ja edelleen kolmannessa kohdassa sanotaan:

»STI on vain sikäli elävä todellisuus, mikäli sen päätökset kaikissa kansainvälisissä kysymyksissä ovat sitovia kaikille sen jäsenille. Kansainvälisen järjestön jokainen päätös merkitsee niin ollen yksityisten maiden puolueiden autonomian itsehaluttua rajoitusta.»

Internatsionaalin tehtävistä puhutaan vielä sääntöjen neljännessä kohdassa, jossa sanotaan:

»STI ei ole välikappale ainoastaan tehtäviä varten rauhan aikana, vaan myöskin välttämätön välikappale jokaisen sodan aikana.

Kansojen välisten selkkausten sattuessa tunnustavat STI:iin kuuluvat puolueet sen sellaisenaan korkeimmaksi oikeusasteeksi.

Näiden tehtävien toteuttamiseliminä ovat: 1. Kansainvälinen kongressi, 2. toimeenpaneva komitea, 3. toimisto, 4. toimikomisioni ja 5. sihteeristö.»

Näin tulikin täydellisesti mainituksi STI:n säännöistä se alkukappale, jossa kansainvälisen järjestön

luonne, päämäärä ja tehtävät on tarkalleen määritetty. Tämän luvun puitteisiin ei kuulukaan sääntöjen niiden kohtien selostaminen, jotka koskevat kongressien pitämistä, äänioikeusjakoa niissä, toimeenpanevan komitean luonnetta ja tehtäviä, toimistoa ja lyhyesti sanoen niiden elimien selostaminen, jotka internatsionaali on asettanut tehtäviensä toteuttamista varten. Huomautan vain vielä lyhyesti edellä mainitsemastani sääntöjen kolmannelta kohdasta. Siinä sanottiin, että STI on elävä todellisuus vain sikäli, mikäli sen päätökset kaikissa kansainvälisissä kysymyksissä ovat sitovia kaikille sen jäsenille. Kansainvälisen järjestön jokainen päätös merkitsee niin ollen yksityisten maiden puolueiden autonomian itsehaluttua rajoitusta. Tätä sääntöjen kolmatta kohtaa ei tietenkään voida ymmärtää muulla kuin yhdellä tavalla. Se merkitsee ennen kaikkea, että Sosialistisessa Työväen Internatsionaalissa vallitsee siihen kuuluvien puolueiden *itsenäisyys*, jonka rajoittaminen tapahtuu ainoastaan noiden puolueiden omasta tahdosta kulloinkin esille tulevassa tapauksessa kansainvälisten kysymysten ollessa ratkaistavina. Toisin sanoen, STI:n järjestelmä on *täydellisesti demokraattinen*. Se ei tahdo millään muotoa harjoittaa vähemmistön määräysvaltaa, vaan on ratkaisevana tekijänä aina enemmistön tahto, puolueiden oma tahto. STI on siis rakennettu tarkasti demokraattisille perusteille nojautuen siihen käsitykseen, jonka Marx jo aikaisin lausui, että työväenluokka on oman onnensa seppä, että proletariaatin vapautus voi olla vain sen oman työn ja toiminnan tuloksena.

Tämän periaatteen noudattaminen myös pakottaa täydellisen demokratian toteuttamiseen Internatsionaalissa.

Hampurin kongressin päätöslauselmista ei tässä ole myöskään tilaisuutta pitkälti puhua, mutta haluan niistä kuitenkin mainita nimenomaan sen, mikä mielestäni niissä on kaikkein oleellisinta. Joka tapauksessa nuo päätöslauselmat kuitenkin ovat viitoittaneet kaikkien maiden sosialistisille puolueille niiden tärkeimmät tehtävät nykyisenä ajankohtana ja pitkäksi aikaa eteenpäinkin. Siksi pä kannattaakin palauttaa mieliin ainakin, mitä nuo päätöslauselmat koskivat.

Kongressin päiväjärjestyksessä oli ensimmäisenä kysymys: Imperialistinen rauha ja työväenluokan tehtävät. Päiväjärjestyksen tästä kohdasta kongressi hyväksyi asian tavattoman suurta tärkeyttä vastaavan pitkän viisiosaisen päätöslauselman.

»Rauhansopimukset», niin sanotaan päätöslauselmassa, »ovat tehneet väkivaltaa taloudellisille välttämättömille vaatimuksille ja siten pitkittäneet ja kärjistäneet pulaa, ehkäisseet rappioitetun talouden jälleenrakentamista. Ne ovat painaneet voitettua maata uusien väkivaltaisuuksien kautta epävarmuuden tilaan ja alituisen uhkan alaisiksi, ne ovat siten hävittäneet noiden maiden luoton ja mitä pahimmin vaikeuttaneet niiden valtiofinanssien ja rahalaitoksen järjestystä. Joukkojen kurjistuminen voitetuissa maissa rahan arvon vastustamattoman jatkuvan alenemisen, voittajamaissa ja puolueettomissa maissa maailmanmarkkinain sekasortoon saattamisen, vienti-

markkinain menettämisen, työttömyyden ja palkkain polkemisen kautta, väkivaltainen ylimielisyys voittajain leirissä ja vihamieliset kostoajatukset voitettujen leirissä, rauhaa vihaava natsionalismi kummassakin: nämä ovat kapitalismin imperialistismimilitaristisen kauden tuloksia.»

Siinä oli suoria sanoja imperialistisesta rauhasta, joka koskaan ei voikaan tulla muuksi kuin uusien sotien kiihoittavaksi ja valmistavaksi pesäkkeeksi, joka milloin tahansa jälleen voi puhjeta levittäen ympärilleen tuhoa aivan aavistamattoman paljon. Siksipä Internatsionaalin kongressi määritteli selvästi työväenluokan tehtävät tuollaisten imperialististen rauhain vallitessa seuraavasti:

»Pysyvän rauhan työväenluokka voi turvata ainoastaan pakottamalla panemaan toimeen yleisen aseistariisumisen maalla, merellä ja ilmassa. Voitettujen kansojen yksipuolinen aseistariisuminen lisää imperialistisen väkivaltaherruuden uhkaavia vaaroja, mutta yleinen aseistariisuminen poistaa nuo vaarat. Työväenluokan tulee jokaisessa maassa harjoittaa alituista painostusta hallitukseen pakottaakseen sen ehdottamaan muille maille yleistä aseistariisumista.»

Siinä on selvästi osoitettu työväenluokan tehtävät rauhanasian edistämiseksi kansainvälisessä mitta-kaavassa. Yleinen aseistariisuminen, se on päämäärä, johon työväenluokan toimintansa kautta jokaisessa maassa on pyrittävä. Yleinen aseistariisuminen vasta voi turvata pysyvän rauhan. Kongressin tämä päätöslauselma tuo mieleen myöskin STI:n säännöistä sen

kohdan, jossa sanotaan, että STI ei ole välikappale ainoastaan tehtäviä varten rauhan aikana, vaan myöskin välttämätön välikappale jokaisen sodan aikana. Me näemme, että Internatsionaali sotaa ja rauhaa koskevassa kysymyksessä myöskin on van-
kalla todellisuuspohjalla eikä sen sääntöihin ole pääs-
syt pujahtamaan mitään utopistista ajatusta tämän-
kään äärettömän tärkeän asian yhteydessä. Inter-
natsionaali ei nimittäin ole mennyt antamaan takeita
kaikkien sotien estämisestä. Miksikä ei, eikö Inter-
natsionaalin tulisi ennen kaikkea estää sodat, jotka
voivat saada aikaan työväenliikkeelle suurempaa
vahinkoa kuin mikään muu? Tietysti sen tulisi sodat
estää, jos sillä olisi siihen voimia, ja sen se varmasti
tekeekin niin pian kuin sen voimat siihen riittävät.
Mutta Internatsionaali ei voi sitä luvata eikä se voi
päättää, että sota estetään sillä ja sillä tavalla, niin
ja niin varmasti. Internatsionaalin kyky sodan estä-
miseen riippuu näet aivan kokonaan siitä, kuinka
voimakkaita Internatsionaaliin kuuluvat puolueet
ovat. Ymmärrämmehän tarkemmin ajatellen, että
sodan estäminen useissa tapauksissa voi merkitä
ensinnäkin asevelvollisuuslakkoa ja lopuksi ehkä
vallankumoustakin. Voiko Internatsionaali tehdä
edes poliittisen yleismaailmallisen vallankumouksen
milloin vain haluttaa taikka löytää jonkin taika-
kalun, jonka avulla kaikki imperialistit saadaan lu-
pumaan sodasta kansainvälisten riitojen ratkaisijana?
Eipä suinkaan! Siitä syystä onkin Internatsionaalin
tehtävistä rauhankysymyksen yhteydessä puhut-
taessa aina muistettava, että Internatsionaali on

6 — Työväen kansainvälinen sosialistinen järjestö

siinä kysymyksessä tarkalleen juuri niin voimakas kuin siihen kuuluvien puolueiden yhteinen voima. Ja siitä selvää, että työtä rauhan puolesta on tehtävä kaikissa maissa ja tuon työn tehostamiseksi ja saatamiseksi menestykselliseen päätökseen on siis ennen kaikkea työväenluokan puolueet tehtävä voimakkaiksi, jotta ne tarpeen tullen yhteisvoimin pystyisivät estämään sotien puhkeamisen ja turvaamaan pysyvän rauhan koko ihmiskunnalle.

Hampurin kongressin päiväjärjestyksen toisena kysymyksenä oli: »Kansainvälinen taistelu kansainvälistä taantumusta vastaan.» Siitä hyväksyttiin myöskin pitkä päätöslauselma, jossa perinpohjaisesti selvitetään taantumuksen luonnetta sekä esitetään työväenluokalle mahdolliset keinot ja suuntaviivat taistelussa poliittista ja yhteiskunnallista taantumusta vastaan.

Kongressin kolmas päätöslauselma koski Venäjää ja siinä vaaditaan neuvostohallitusta lopettamaan sosialistien vainoaminen sekä luopumaan terroristisen puoluediktatuurin järjestelmästä ja palaamaan poliittisen vapauden ja kansan demokraattisen itsehallinnon järjestelmään.

Neljäs kongressin huomattavimmista päätöslauselmista käsittelee kahdeksan tunnin työpäivää ja sosialireformia koskevaa kysymystä.

Hampurin kongressi siis jo viitoitti tien proletariaatin puolueiden toiminnalle lähimpinä aikoina, se osoitti niiden tärkeimmät tehtävät, jotka täytyy pitää päiväjärjestyksessä jokaisessa maassa, sillä ne ovat työväenluokan vapaustaistelun edistymisen

välttämättöminä ehtoina, ilman niiden suoritusta ei voida päästä lähemmäksi sitä suurta päämäärää, jonka proletariaatin kansainvälinen järjestö kokonaisuudessaan on itselleen asettanut.

e) Internatsionaalin toiminta.

Hampurin kongressi muodosti kansainvälisen työväenliikkeen historiassa uuden erittäin tärkeän käännekohdan, se tuli käänteeksi tämän liikkeen todelliseen yhtenäisyyteen, se liitti jälleen yhteen sosialistiset puolueet, jotka maailman sota ja sitä seurannut murroskausi oli heittänyt hajalleen yksinäisiksi, voimattomiksi sinne tänne hapuilemaan pääsyä siihen järjestöön, joka jälleen yhdistäisi proletariaatin voimat alituisesti kasvanutta taantumusta vastaan. Toukokuun 25. pnä 1923 oli maailman proletariaatin yhteinen järjestö vaikean hajaannuksen jälkeen taas valmiina lähtemään taisteluun, katkomaan sitkeällä työllä orjuuden kahleita, antamaan iskuja imperialismille, natsionalismille ja kapitalistiselle vääryyden järjestelmälle. Ja ne internatsionalistit, jotka saivat onnen olla läsnä tuossa kongressissa, jossa uusi internatsionaali luotiin, olivat kyllä selvillä siitä, ettei tässä suuressa kansainvälisessä liikkeessä tule olemaan mitään eristettyjä ja yksinäisiä saaria, syrjään jätettyjä ja orjuuden ikeen alle hylättyjä osastoja. He olivat tietoisia siitä, että tämä liike voi päästä päämääräänsä, että se voi voittaa ainoastaan voittamalla pitkin linjaa, kaikissa maissa. Sillä

ainoastaan kansainvälinen voitto kapitalismista merkitsee ihmiskunnan todellista vapautumista.

Luotuamme äsken lyhyen katsauksen Sosialistisen Työväen Internatsionaalin uudestisyntymiseen tahtoisimme nyt hiukan tarkastella kansainvälisen järjestömme tähänastista toimintaa.

Kun puhutaan Internatsionaalin työstä ja toiminnasta, tarkoitetaan tietysti yksityiskohtiin menneiden niiden puolueiden toimintaa, joiden muodostama Internatsionaali on. Eikä Sosialistisen Työväen Internatsionaalin suuruudesta ja sen toiminnan laajuudesta kaikilla työväenluokalle tärkeillä poliittisilla ja taloudellisilla aloilla voidakaan antaa mitään täydellistä kuvaa muulla tavalla kuin tutkimalla kysymyksessä olevien jäsenpuolueiden toimintaa. Tuollaisen tutkimuksen tekemistä vaikeuttaa kuitenkin melkein voittamattomasti, ainakin tutkijan ollessa vain yksityinen henkilö, sen aineiston tavan laajuus, josta nuo puolueiden työskentelyn pääpiirteet olisi haettava. Puolueet näet julkaisevat toimintakertomuksiaan, joiden yhteinen sivuluku vuosittain nousee tuhansiin. Lisäksi on haittana kielten moninaisuus. Kansainvälisen työväenliikkeen elämästä on siis yksilön mahdoton antaa muuta kuin ihan yleisluontoinen, pintapuolinen selostus, joka osoittaa Internatsionaalin eri osastojen voimakkuutta, niiden saavutuksia ja tärkeimpiä taistelumuotoja.

Mutta voidaanhan Internatsionaalin toiminnasta puhua rajoitetummassakin mielessä. Silloin on vain muistettava, että Sosialistinen Työväen Internatsio-

naali ei ole ainoastaan sen jäsenpuolueiden työn ja saavutusten summa, joka saadaan laskemalla yhteen eri puolueiden työn ja toiminnan tulokset, joko valmiit taikka puolivalmiit. Internatsionaalin toiminnan voidaan silloin nähdä ilmenevän myöskin yksityisten maiden *puolueiden yhteistoimintana*, josta myöskin voi syntyä määrätty suoritustulos. Ja siinä nimenomaan ilmeneekin Internatsionaalin perusluonne, sen päätehtävä, s.o. eri jäsenpuolueiden välisten siteiden kutominen, puolueiden yhteenliittäminen ja niiden toiminnan yhtenäistyttäminen kaikissa kansainvälisissä kysymyksissä, samoin kaikille yhteisen päämäärän ja osittain myös keinojen osoittaminen sellaisissakin kysymyksissä, jotka eivät suorastaan ole luonteeltaan kansainvälisiä, mutta joiden kehitys ja ratkaisu kuitenkin oleellisesti vaikuttaa kansainvälistenkin tärkeimpien kysymysten vaiheisiin. Esimerkiksi taistelu poliittista taantumusta vastaan jokaisessa eri maassa, onhan sillä suuri merkitys muun muassa kansainvälisille sotaa ja rauhaa koskeville kysymyksille. Samoin on asianlaita kahdeksan tunnin työpäivän puolesta käytävään taisteluun, sosialivakuutukseen ja moniin muihin kysymyksiin nähden, jotka ehdottomasti ovat sen laatuisia, että yhden maan proletariaatin tappio niissä merkitsee myös useimmiten muiden maiden proletariaatin tappiota tai ainakin taistelun vaikeutumista sanotuissa suhteissa.

Viimeksi mainitussa rajoitetummassa mielessä tahdommekin tässä tarkastella Sosialistisen Työväen Internatsionaalin toimintaa Hampurin kon-

gressin jälkeiseltä ajalta, toukokuun lopulta 1923 lähtien. Toisin sanoen tämä katsaus sisältää pääasiallisesti Internatsionaalin toiminnan eri puolueiden työskentelyn yhdistämiseksi, esiintymisten yhdistämiseksi tarkoituksella päästä mahdollisimman tehokkaasti vaikuttamaan erinäisten tärkeiden kysymysten ratkaisuun. Tätä katsausta luodessamme meidän tulee kuitenkin aina pitää mielessämme välttämättömyys sellaisen harhaluulon poistamiseen, joka viime vuosikymmenen aikana tuotti tavatonta vahinkoa sosialistisille puolueille. Tuo harhaluulo oli oikeastaan kahdenlainen. Ensiksikin se, että luultiin jokaisen puolueen erikseen, veljespuolueista eristettynä kykenevän suorittamaan kaiken sen, mitä suoritettavana oli, ja toiseksi, että luultiin Internatsionaalin velvollisuuteen sellaisenaan kuuluvan kaiken suorittamisen. Siis lyhyesti: Internatsionaali ei voi sellaisenaan suorittaa yksityisten puolueiden tehtäviä eikä myöskään mikään yksityinen puolue eristettynä täyttää kaikkia tehtäviä, jotka proletariaatin vapaustaistelu sille asettaa.

Niihin aikoihin, jolloin Sosialistisen Työväen Internatsionaalin perustamista valmisteltiin ja lähimpinä kuukausina sen jälkeenkin oli sodan jälkeensä jättämä kansainvälinen poliittinen tilanne sekasotkuisuutensa huippukohdassa.

Internatsionaalin toimintakyvyn mainiona ja oikeinpa historiallisena todistuksena voidaan tuossa tilanteessa mainita, että se vaikutti rauhansopimusten pulana esiintyneiden vaikeuksien yhden osan korvauskysymyksen, ratkaisuun ja noiden vaikeuk-

sien helpottumiseen länsimaisten jäsenpuolueittensa vaikutusvallan kautta. *Korvauspulma* ei enää häiritse Europan rauhaa, ja sen mukana on tullut poistetuksi yksi huomattavimmista sodanjälkeisten selkakausten aiheista. Mutta tuon pulman poistuminen on suureksi osaksi laskettava Englannin ensimmäisen työväenhallituksen silloisen olemassaolon, Ranskan sosialistisen puolueen vaalivoiton sekä Saksan sosialidemokratian rohkean esiintymisen ansioksi sovinnon politiikan puolesta. Nämähän olivat niitä rauhanvoimia, jotka olivat yhteenliittyneinä Sosialistisessa Työväen Internatsionaalissa ja vasta sen kautta saivatkin varsinaisesti suurimerkityksellisen vaikutusvallan asiain kulkuun. Näin ollen voidaankin sanoa, että Sosialistisen Työväen Internatsionaalin toiminnan ensi kauden erittäin huomattavana piirteenä oli Länsi Europan kysymyksen osittainen ratkaisu, ensimmäiset menestykselliset askeleet väkivaltaisten rauhansopimusten synnyttämien vaikeuksien voittamiseen. Tämän johdosta oli tietysti samalla seurauksena kansainvälisen tilanteen jännityksen osittainen laukeaminen. Ja siten tuli suoritetuksi yksi osa siitä tavattoman suuresta tehtävästä, jonka tarkoituksena on maailman vapauttaminen sodan aikaansaamasta suunnattomasta sekasorrosta. Korvauspuolan säännöstelyn jälkeen tuli sitten seuraavassa vaiheessa esille kysymys turvallisuustakeiden hankkimisesta uusia sodanvaaroja vastaan. Syntyivät länsivaltojen väliset *takuusopimukset*, joita Sosialistinen Työväen Internatsionaali katsoi hyödyllisiksi siirtymismuodoiksi, väliaikaisiksi ja ainakin osittai-

siksi takeiksi sodanvaaroja vastaan, koska sillä kertoo ei ollut saavutettavissa yleisiä kaikkien kansojen välisiä takuusopimuksia. Siitä syystä Internatsionaalin toiminnan täytyykin yhä jatkua tämän kysymyksen ratkaisun aikaansaamiseksi, sillä onhan muistettava, että kapitalistinen järjestelmä sellaiseen on alituksena uusien sotien lähteenä, josta niitä voi jälleen puhjeta. Samalla kuin kansainvälinen sosialistinen liike päättävästi pyrkii lopulliseen päämääräänsä tässä kysymyksessä, nimittäin pysyvän rauhan turvaamiseen yleisen aseistariisumisen kautta, työskentelee se jatkuvasti jo nyt sellaisten muotojen luomiseksi, joiden avulla kansainvälisten selkkausten rauhallinen ratkaisu tulisi mahdolliseksi.

Hampurin kongressin aikoihin olivat ne yhteiskunnalliset mullistukset, jotka olivat syntyneet sodan seurauksina, sillä kannalla, että Keski- ja Itä-Eurooppaa huuhdellut ja Länsi- ja Pohjois-Eurooppaa vain hipaissut vallankumouksen aalto, oli jälleen laskeutunut, ja sen perässä melkein heti seurannut vastavallankumouksen likainen laine oli siihen aikaan kohonnut melkein korkeimmilleen. Italiassa oli lokakuussa 1922 tapahtunut fascismin valtaan pääsy, ja pian Hampurin kongressin jälkeen, jo kesäkuussa 1923 pani Zankov Bulgariassa toimeen vallankaappauksen, joka varsin pian muuttui mustaksi taantumukseksi. Väkivaltaisten kumousten sarjaan liittyi vielä syyskuussa 1923 sotilasdiktatuurin pysyttäminen Espanjassa. Samaan aikaan oli myös Saksassa taloudellisen romahduksen seurauksena syväallinen yhteiskunnallinen pula, jonka pääteko-

tana oli taantumuksellisen porvariston vaikutusval-
lan niin suuri lisääntyminen, että yksin monarkisti-
sen taantumuspuolueen, saksalaiskansallisen puo-
lueen osanotto hallitukseen tuli mahdolliseksi. Asiain
näin ollen ajankohtana, jolloin uusi Internatsionaali
aloitti historiansa, täytyi luokkien välisten voimasuh-
teiden muodostua kansainvälisesti katsoen työväen-
luokalle kovin epäsuotuisiksi. Siihen aikaan prole-
tariaatin vaikutusvalta sodanjälkeistä kautta ajatel-
len olikin laskenut kaikkein pienimpään määrään,
ja tämä seikka luonnollisesti vaikeutti tavattomasti
uuden kansainvälisen järjestön tehtäviä.

Katsaus asiain kehitykseen osoittaa kuitenkin,
että taantumuksen eteneminen tuli pian pysäytetyksi,
sen paisumisvoima murretuksi, ja samalla sivuute-
tuksi työväenluokan voiman heikkenemistä osoitta-
nut ajankohta. Siten syntyi jälleen tilanne, joka
ainakin teki mahdolliseksi työväenluokan aseman
asteettaisen paranemisen ja jatkuvan edistyksen
kaikissa suhteissa. Taantumuksen valta tosin rehoit-
taa vieläkin yhtä hyvin Italiassa kuin Unkarissa ja
Espanjassakin ja Liettua on fascistisen kaappauksen
johdosta joutunut samaan sarjaan. Unkarissa ja
Espanjassa taantumus on kuitenkin tullut horjute-
tuksi sisäisesti ja kaiken lisäksi se on menettänyt
moraalisen kantavuutensa ulospäin. Myöskin Krei-
kan välikohtaus, Pangaloksen lyhytikäinen dikta-
tuuri, oli erinomaisen opettava kansainväliselle taan-
tumusporvaristolle. Sen on täytynyt tulla edes hiu-
kan järkiinsä kaikissa maissa, joissa demokratia on
voittanut jo aikaisemmin ainakin jonkin verran lujan

aseman. Balkanin maat tästä säännöstä vain tekevät poikkeuksen, mutta niitä ei sivistyneissä maissa sentään kehtaa taantumusporvaristokaan aivan julki-
sesti asettaa noudatettaviksi esimerkeiksi. Työväen-
luokan saavutettua parlamentillisen enemmistön
ja sitä tietä valtiovallan kiihtyvät luonnollisesti
taantumuksellisten harrastukset diktaattorien nos-
tattamiseen, mutta kaikkien kansanvaltaisten aines-
ten on silloin oltava varuillaan ja torjuttava ponte-
vasti vähemmistön väkivalta. Sosialistisen Työväen
Internatsionaalin ensimmäisen toimintakauden ku-
vaavana piirteenä onkin yhteiskunnallisessa suh-
teessa työväenliikkeen hidas nousu uuteen järjestöl-
liseen voimaan ja poliittiseen vaikutusvalttaan sekä
taantumuksen yleinen heikkeneminen.

Kehityksen lähdettyä kulkemaan uudelleen vii-
meksi mainittuun suuntaan, työväenluokan voimis-
tumista kohti kaikissa maissa, muutamia poikkeuk-
sia lukuunottamatta, on Internatsionaalilla suoritet-
tavanaan erikoisen suuria tehtäviä varsinkin eri
maiden liikkeiden yhtenäistytämisen ja eri puo-
lueiden vuorovaikutuksen tehokkaan ylläpitämisen
kysymystä tarkastellessa. Internatsionaalin teh-
täviä vaikeuttaa se seikka, että sodan jälkeiset val-
lankumoukset ovat olleet luonteeltaan hyvinkin
erilaisia. Ne vallankumoukset, jotka pyyhkäisivät
Keski-Euroopassa pois sotilasmonarkiat, eivät mer-
kinneet muuta kuin porvarillisen vallankumouksen
täydellistymistä, niiden loppuun suorittamista, koska
vasta niiden kautta tuli pystytetyksi täydellinen
porvarillinen demokratia. Nämä vallankumoukset

Keski-Europassa olivat kuitenkin samalla sen luontoisia, että ne panivat entisten hallitsevien luokkien herruuden horjumaan, kun työväenluokka yhtäällä tuli suhteellisesti voimakkaimmaksi luokaksi valtiossa ja toisaalla taasen proletariaatin ja porvariston voimat olivat jokseenkin täsmälleen tasapainossa. Tällöinen tilanne näytti toisinaan tarjoavan joukoille jo suoranaisen siirtymisen yhteiskunnalliseenkin vallankumoukseen.

Idässä tapahtuneet vallankumoukset sen sijaan olivat kansallisia, ne vapauttivat muutamia kansoja tsaarilaisen despotian alaisuudesta antaen noille siihen saakka sorretuille kansoille itsenäisyyden ja lahjoittaen niille kansallisen valtion. Yhteiskunnallinen luonne noissa vallankumouksissa oli toisenlainen kuin Keski-Europassa. Se merkitsi yleensä vapautumista tilanherrojen vallasta, feodaalisen maanomistuksen poistamista ja maan luovuttamista vapaiksi omistajiksi tulleeille talonpojille. Idän vallankumoukset olivat siis myöskin puhtaasti porvarillisia. Mutta niiden ja Keski-Europan vallankumousten välinen erotus on kuitenkin huomattavan suuri. Sen nojalla on myöskin taantumus erilaista edellisissä kuin jälkimmäisissä. Taantumus pyrkii Italiassa ja Saksassa säilyttämään porvariston horjutetun herruuden työväenluokan yli, mutta Rumiassa ja Bulgariassa se koettaa puolustaa suurtilallisten herruutta, suurmaanomistuksen voimassaoloa pienviljelijäväestön vaatimuksia vastaan. Kun otetaan lisäksi huomioon, että taantumus noissa eri maissa erilaiselta pohjalta lähteneenä käyttää myös-

kin erilaisia keinoja tarkoituksiensa saavuttamiseksi ja ettei se kammoksu noita yhteiskunnallisia päämääriään toteuttaakseen myöskään ulkonaisten sotien käyttämistä hyväkseen, kansojen välisten selkkausten provosoimista ja katalien juonien punomista oman maansa rajojen ulkopuolellakin, niin ymmärretään, kuinka paljon ponnistusta Sosialistiselta Työväen Internatsionaalilta vaaditaan nyt ja edelleen jatkuvasti kenties pitkän aikaa kaikista mainituista erilaisista tekijöistä huolimatta kootakseen työväenluokan kaikki voimat sekä kansallisessa että kansainvälisessä mittakaavassa yhtenäiseen taisteluun, tehokkaaseen ja sitkeään taisteluun taantumuksen voimia vastaan kulkien kohti lopullista päämääräänsä: kaikkien kansojen todellista vapauttamista kaikenlaisesta väkivaltaherruudesta, kansojen itsemääräämisoikeutta, kapitalistisen luokkaherruuden lakkauttamista kohti työväenluokan voiton kautta.

Tämän taistelun menestymisen ehtona on proletaariaatin henkinen koulutus ja sen tekeminen fyysillisesti taistelukykyiseksi. Siitä syystä sosialistisen työväenliikkeen periaatteisiin aina onkin kuulunut taisteluun valmistuminen teoreettisen selvyuden ja luokkatietoisuuden kasvattamisen kautta sekä kohottamalla työväen fyysillistä ja moraalista voimaa parantamalla sen taloudellista ja yhteiskunnallista asemaa. Viimeksi mainitussa suhteessa Internatsionaali saikin heti syntyessään nähdä suhteellisen hyviä saavutuksia ja edistystä. Mutta nuo kapitalistisen herruuden horjutetuksi tulemisen johdosta

pikaisesti hankitut saavutukset työehtojen ja yhteiskunnallisen uudistuksen alalla joutuivat heti, yleisen talouspuolan alettua ja poliittisen taantumuksen päästyä uudelleen äkäisenä hoipertelemaan kipeillä jaloillaan, omistavien luokkien kiukkuisen hyökkäyksen alaisiksi. Ja tuo hyökkäys oli kaikkein tulisinta juuri vähän jälkeen Hampurin kongressin. Silloinhan Saksan työläisillekin annettiin aikamoinen isku jatkamalla heidän jo käytäntöön saamaansa kahdeksantuntista työpäivää yhdeksäntuntiseksi ja kymmentuntiseksikin.

Suurin piirtein työväenluokan kuitenkin on onnistunut säilyttää sodanjälkeiset sosialipoliittiset saavutuksensa. Mutta mitään oleellista edistystä tähän mennessä ei sanotulla alalla kuitenkaan vielä ole voitu saada käyntiin.

Tämä, kuten edellinenkin kysymys, nimittäin kysymys taistelusta poliittista taantumusta vastaan, oli jälleen esillä Sosialistisen Työväen Internatsionaalin toisessa kongressissa, joka pidettiin Marseillessa elokuun 22—27 pnä v. 1925. Siinä nähtiin selvästi, että Internatsionaalin tehtävänä nyt ja pitkiksi ajoiksi eteenkin päin tulee olemaan tarmokas työ ja taistelu uusien yhteiskunnallisten uudistusten puolesta. Sen tehtävänä on toiminta tähänastisten yhteiskunnallisten uudistusten ulottamisesta myöskin maatyöläisiin ja liiketyöntekijöihin, jotka vasta ovat alkaneet siirtyä toden teolla järjestyneen proletariaatin riveihin. Tämä toiminta tulee tapahtumaan mitä läheisimmässä yhteistyössä ammatillisen internatsionaalin kanssa ja koettamalla hankkia

mahdollisimman suurta voimain vahvistusta Kansainvälisen Työtoimiston työläisedustukseen. Näiden yhteiskunnallisten uudistusten ohella sen tehtäviin kuuluu ennen kaikkea työskentely kansainvälisen työnsuojeluksen puolesta, kansainvälisten työlakien puolesta ja siinä suhteessa sen lähimpänä suurena päämääränä on kahdeksan tunnin työpäivän saaminen laillisesti turvatuksi Washingtonin sopimuksen ratifioimisen kautta kaikissa maissa.

Marseillen kongressin päiväjärjestys ja siellä hyväksytyt päätöslauselmat osoittavat, kuinka tavattoman kipeä sotaa ja rauhaa koskeva kysymys voi olla tälläkin hetkellä, vaikka vasta kymmenkunta vuotta on kulunut viime sodan suuren roihun samummisesta. Noissa päätöslauselmissa osoitetaan, että kapitalistisessa järjestelmässä sittenkin kytee yhä uusia sodan sytykkeitä, jotka milloin tahansa voivat leimahtaa ilmi liekkiin.

Sosialistisesta rauhanpolitiikasta Marseillen kongressissa hyväksyttiin neliosainen pitkä päätöslauselma. Sen ensimmäisessä osassa tehdään selkoa siitä, miten kapitalistinen kilpailujärjestelmä ajaa kaikkien valtioiden hallitsevia luokkia taisteluun raaka-ainelähteistä ja menekkimarkkinoista sekä samalla kiihoittaa niitä yhä edelleenkin lisäämään inhimillisen työvoiman riistoa ja jouduttamaan kapitaalin keskittämistä.

On ilmeistä, että tällainen järjestelmä pysyy alituisena sodanvaaroja synnyttävänä syynä. Suojatulien itsekkääseen menetelmään, häikäilemättömään kilpailuun, vieläpä polkuhintakilpailuunkin nojau-

tuen tuo järjestelmä työntää maailmaa jatkuvasti kohti todellista balkanisoitumista ja sen näkyvinä oireina ovat suunnaton työttömyys, elinkustannusten kallistuminen sekä taloudelliset ja finanssipulat. Tuotanto, vaihtokauppa ja kulutus jäävät siten kilpailun vaarallisen anarkian valtaan, ja nimenomaan proletariaatti joutuu kaikkein enimmän kärsimään tämän järjestelmän seurauksista.

Miten tuollainen surkea olotila sitten voidaan poistaa, mistä löytyy pelastus, maailman taloudellisesta konferenssistako? Jotakin merkitystä viimeksi mainitullakin tietysti on. Toukokuussa 1927 pidetyn kansainvälisen taloudellisen konferenssin oli ainakin pakko suurin piirtein tunnustaa oikeiksi ne vaatimukset, joita sosialistiselta taholta jo kauan on esitetty taloudellisen lamaannustilan poistamiseksi. Kokonaan toinen kysymys sentään on noiden vaatimusten toteuttaminen. Missä ovat ne hallitukset ja ne hallitsevat luokat, jotka hartaasti haluavat ryhtyä niin perinpohjaisiin uudistuksiin kuin nykyisen taloudellisen lamaannustilan poistaminen kaikissa suhteissa vaatisi? Niitä lienee vaikea löytää. Marseillen kongressin päätöslauselmassa sanotaankin, että *ainoastaan sosialismi* voi tehdä lopun nykyisestä vaarallisesta tilanteesta ja turvata pysyvaisen rauhan koko maailmalle. Sosialismi turvaa lopullisen rauhan säännöstelemällä raaka-aineiden jaon, poistamalla luokkavastakohtat siten, että se lakkauttaa toisen ihmisen toista kohtaan harjoittaman riiston. Sosialismi turvaa rauhan siten, että se järjestää tuotannon tarpeitten mukaan sen

sijaan, että tuotanto nyt on palvelemassa voitonhimon tarkoituksia. Se tulee asettamaan kansantalouden koko piirissä yhteistyöjärjestön sellaisen järjestymättömän taistelun tilalle, jossa voimakkaampi hävittää heikomman. Näin menetellen sosialismi myöskin toteuttaa kansojen yhteisten etujen sopu-soinnun ja poistaa niiden väliset ristiriidat. Näin sosialismi todellakin tulee voimaksi, joka lahjoittaa maailmalle lopullisen rauhan.

Päätöslauselmassaan kansainvälisestä sosialistisesta rauhanpolitiikasta Marseillen kongressi määritteli myöskin sosialistien suhtautumisen Kansainliittoon. Siinä huomautetaan, että Sosialistiseen Työväen Internationaaliin järjestyneet työläiset ovat hyväksyneet Kansainliiton luomisen, mutta selittävät samalla, ettei se milloinkaan voi täyttää oikeutettuja odotuksia, ellei se tule käsittämään kaikkia kansoja samanlaisin oikeuksin. Siitä syystä työläiset vaativatkin kaikki kansat käsittävää ja todella demokraattista Kansainliittoa. He vaativat ope-tuksen ja kasvatuksen uudistamista rauhan hengen vaatimusten mukaisiksi, jotta siten voitaisiin varmasti valmistaa tietä moraaliseen aseistariisumi-seen ja kansojen välille lietsotun vihan hävittämi-seen.

Nämä tulokset työväenluokka tulee saavuttamaan väsymättömällä luokkataistelulla. Jokainen poliit-tinen voitto, työväenluokan järjestöjen jokainen voimistuminen tulee merkitsemään sen lisääntyvää vaikutusta Kansainliiton politiikkaan, jonka pää-määränä täytyy olla sellaisen konferenssin aikaan-

saaminen, joka lopullisesti päättää yleisen aseistariisumisen toimeen panemisesta.

Samoihin aikoihin, jolloin kansainvälinen tilanne Länsi-Europassa on näyttänyt työväenluokan alituisen painostuksen vaikutuksesta kehittyvän jonkin verran rauhallisempaan suuntaan, on tilanne Itä-Europassa osoittanut oireita mitä suurimmista vaaroista. Sen vuoksi Sosialistinen Työväen Internatsionaali onkin kiinnittänyt tarkasti huomiotaan Itä-Eurooppaan. Marseillen kongressissa hyväksyttiin erityinen päätöslauselmakin sodanvaaroista idässä. Päätöslauselmassa huomautetaan ristiriitojen kapitalistis-imperialististen valtain, etenkin Suurbritannian yhdeltä puolelta ja Neuvostoliiton välillä toiselta puolelta suuresti kärjistyneen Englannin työväenhallituksen kukistumisen jälkeen. Asian laita on nimittäin sellainen, että kapitalistiset valtiot ovat joutuneet kauhun valtaan niiden kansallisten vallankumousliikkeiden johdosta, jotka ovat käynnissä Kiinassa, Intiassa ja muhamettalaisissa maissa, ja imperialistisissa valtioissa on noiden vallankumousliikkeiden vuoksi alkanut niiden voimien vahvistuminen, jotka pyrkivät harjoittamaan hyökkäävää politiikkaa Neuvostoliittoa vastaan.

Kommunistinen internatsionaali näet hautoo sellaista harhaluuloa, että voitokkaat punaiset armeijat voivat tuoda työläisille vapauden pistinten kärjessä ja että uusi maailman sota olisi välttämätön maailman vallankumouksen aikaan saamiseksi. Tämän harhaluulon vallassa ollen se rohkaisee vallankumouksellisia liikkeitä Aasiassa ja Afrikassa siinä toivossa,

että kapitalismille voitaisiin antaa kuolemanisku sodan kautta. Nämä ristiriitaiset pyrkimykset synnyttävät kuitenkin vain uuden suuren maailman sodan puhkeamisvaaran. Kaikki selkkaukset idässä uhkaavat nimittäin sytyttää uuden sodan koko maapallolla.

Näihin vaaroihin katsoen Marseillen kongressi selitti, että Sosialistinen Työväen Internatsionaali esiintyy päättävästi uusien valtioiden vapaan ja riippumattoman olemassaolon puolesta. Samalla Internatsionaali myöskin uudestaan muistuttaa suurten valtain ja Neuvostoliiton naapurivaltain sosialistisille puolueille niiden velvollisuudesta taistella Neuvostoliittoon kohdistettua hyökkäyspolitiikkaa vastaan ja vaatia rauhallisten poliittisten suhteiden ja säännöllisten taloudellisten suhteiden aikaansaamista Neuvostoliiton kanssa.

Internatsionaalin esittämän vaatimusten seurauksena onkin ollut Neuvostoliiton kansainvälisen aseman tuntuva paraneminen. Monet valtiot ovat jo antaneet sille oikeudellisen tunnustuksen ja lopettaneet diplomaattisen boikotin.

Puheena olevassa päätöslauselmassa tervehditään kaukaisen idän, Kiinan, Intian ja muhamettilaisen maailman laajojen työtätekevien kansanjoukkojen heräämistä ja velvoitetaan kaikki sosialistiset puolueet käymään jatkuvaa taistelua Aasian ja Afrikan sorrettujen kansojen itsemääräämisoikeudesta. Lopuksi sanotussa päätöslauselmassa tuomitaan ankarasti muutamissa maissa, varsinkin Bulgariassa raivoava väkivalta ja terrori.

Marseillen kongressissa hyväksyttiin edelleen päätöslauselmat Marokon sodasta, työttömyydestä, kahdeksan tunnin työpäivästä, sosialistisen naisliikkeen tehtävistä ja menettelytavoista, tuberkuloosin sosiaalisesta kysymyksestä, taistelusta alkoholismia vastaan ja sosialistisesta kasvatuksesta.

Pääasiallisesti kolmella rintamalla, s. o. sotaa vastaan, poliittista taantumusta vastaan sekä yhteiskunnallista taantumusta vastaan työväenluokan aseman parantamiseksi Sosialistinen Työväen Internationaali käy nykyisellä toimintakaudellaan kohti alituisia uusia taisteluja täytettyään noilla rintamilla tähän asti velvollisuutensa moitteettomasti. Mutta nämä tehtävät vaativat myöskin määrättyjä edellytyksiä, sillä Internationaali sellaisenaan ilman jäsenpuolueittensa työtä ja tarmoa, niiden yhtenäisyyttä ja keskinäisiä lujia yhdyssiteitä ei voi näitä tehtäviään suorittaa. Proletariaatin kansallinen ja kansainvälinen yhtenäisyys sekä toimintakyky kansainvälisen ajattelun pohjalla ja kansainvälistä järjestöä keinona käyttäen kansainvälisessä toiminnassa on nimenomaan se edellytysten summa, joka on välttämätön Internationaalin päämäärän saavuttamiselle.

Sosialististen puolueiden kansainvälinen yhtenäisyys onkin jo melkein poikkeuksettoman täydellinen. Sveitsin sosialistinen puolue on nyt myöskin tullut Internationaalin jäseneksi, vaikka se perustamiskongressiin osaa otettuaan jäikin vähäksi aikaa sen ulkopuolelle. Myöskin Norjan yhtyneen sosialis-

tisen puolueen tuleminen Internatsionaalin jäseneksi on pian odotettavissa. Sosialistisiin puolueisiin katsoen asiat siis ovat jo hyvällä tolalla. Mutta proletariaatin kansainvälinen yhtenäisyys ei sentään vielä ole täydellinen, sillä muutamia ainakin jonkin verran merkityksellisiä ryhmiä, Venäjän proletariaattia lukuunottamatta, on länsieurooppalaisissakin maissa, kuten Saksassa, Ranskassa, Italiassa ja Tshekkoslovakiassa Sosialistisen Työväen Internatsionaalin rivien ulkopuolella sinne tänne hapuilemassa kommunistisilla harhapoluilla. Näiden proletaaristen ainesten kokoaminen yhteen ja liittäminen kansainväliseen järjestöön kuuluviin puolueisiin täytyy Internatsionaalin tarmokkaalla teoreettisella valistustyöllä ja järjestöllisellä yhdistämistoiminnalla saada aikaan, jotta mahdollisimman pian voisimme nähdä täydellisesti yhtenäisen ja kaikki proletariaatin puolueet käsittävän Sosialistisen Työväen Internatsionaalin.

f) Internatsionaalin jäsenpuolueet.

Tämän suppean katsauksen täydennykseksi esitän seuraavassa Internatsionaalin jäsenpuolueiden voimasuhteet pääasiallisesti sellaisina kuin ne olivat Marseillen kongressin aikana. Samalla mainitsen noiden puolueiden parlamenttiedustuksen suuruuden ja vaaleissa saamat äänimäärät.

Amerikka: Sosialistinen puolue (Socialist Party), perustettu v. 1901, jäseniä 15,000, parlamentissa 2

paikkaa 531:stä, äänimäärä presidentinvaalissa 1920 oli 919,799.

Argentiina: Sosialistinen puolue (Partido Socialista), per. 1892, jäseniä 9,692, edustajakamarissa 18 paikkaa 156:sta, senaatissa 2 paikkaa 30:stä, valitsijoita presidentinvaaleissa v. 1922 oli 78,479. Kommunistisessa puolueessa on 3,500 jäsentä.

Armenia: Armeenian vallankumouksellinen liitto Dashnaktzutiun, per. v. 1890, jäseniä 58,000 (pakolaisineen), parlamentissa 73 paikkaa 82:sta ennen bolshevistista miehitystä (1920). Kommunistisessa puolueessa 1,900 jäsentä. Armeenian kansaa pitää siis bolshevistisen herruuden alaisena puolue, jossa komm. internatsionaalin julkaiseman tilaston mukaan ei ole edes kahta tuhatta jäsentä.

Belgia: Työväenpuolue (Parti Ouvrier Belge), per. 1885, jäseniä 621,550 (ammattiliitot kollektiivisina jäseninä), parlamentissa 79 paikkaa 187:stä ja senaatissa 59 paikkaa 153:sta, valitsijain ääniä (huhtikuussa 1925) 820,650 (39.4 %). Kommunistisessa puolueessa on komm. internatsionaalin ilmoituksen mukaan 590 jäsentä ja se sai viime vaaleissa 34,147 ääntä sekä 2 edustajapaikkaa.

Brittiläinen Guyana: Työväen unioni (Labour-Union), per. 1919, jäseniä 1,073.

Bulgaria: Sosialidemokraattinen työväenpuolue, per. 1893, jäseniä 26,652, parlamentissa 29 paikkaa 245:stä ja ääniä 638,675 (61 %) hallituskokoomukselle, jossa sosialidemokraatit olivat mukana (v. 1923), viime vaaleissa (v. 1927) Ljaptshevin terrorihallitus otti puolueilleen melkein kaikki edustajapaikat

väkivaltaisoin keinoin. Kommunistinen puolue lakautettiin syyskuun kapinan jälkeen 1923.

Danzig: Sosialidemokraattinen puolue, per. 1919, jäseniä 3,514, parlamentissa 30 paikkaa 120:stä, valitsijoita 39,755 (24.2 %) marrask. 1923.

Englanti: Työväenpuolue (British Labour Party) per. 1900, jäseniä 3,155,911 (ammattiliitot kollektiivisina jäseninä), parlamentissa 151 paikkaa 615:sta, valitsijain ääniä 5,551,549 (33.5 %) lokak. 1924, edellisissä vaaleissa jouluk. 1923 puolue sai 4,355,000 ääntä ja 191 edustajapaikkaa ja muodosti hallituksen MacDonaldin johdolla tammik. 22. pñä 1924. MacDonaldin hallitus oli vallassa marrask. 4. päivään 1924.

Labour Partyyn kuuluvat: Riippumaton työväenpuolue, joka on per. 1893 ja jossa on jäseniä 65,000, Sosialidemokraattinen federatsioni (2,000 jäsentä, H. M. Hyndmanin perustama v. 1884), Fabian yhdistys (1,844 jäsentä, per. 1883), juutalainen sos. puolue Poale Zion (1,500 jäsentä).

Englannin kommunistisessa puolueessa on kommunistisen intern. ilmoituksen mukaan 3,700 jäsentä ja se sai viime vaaleissa 1 paikan alahuoneeseen.

Espanja: Sosialistinen työväenpuolue, per. 1879, jäseniä 8,555, parlamenttiedustus 7 edust. 400:sta. Parlamentti on Primo de Riveran vallankaappauksen jälkeen ollut lakkautettuna. Sosialistinen puolue sai v. 1923 vaaleissa 50,000 ääntä. Kommunistisessa puolueessa on komm. intern. ilmoituksen mukaan 5,000 jäsentä, mutta espanjalaisten kommunistilehtien mukaan vain 1,000 ja se sai viime

vaaleissa koko Espanjassa ainoastaan 2,000 ääntä.

Georgia: Sosialidem. työväenpuolue, per. 1899, laitton, jäseniä noin 18,000, valitsijoita 516,542 (81 %) perustavan kansalliskokouksen vaaleissa 1919. Kommunistipuolueessa 11,000 jäsentä.

Hollanti: Sosialidemokraattinen työväenpuolue (Sociaal-Democratische Arbeiderspartij in Nederland), per. v. 1894, jäseniä 43,000, toisessa kamarissa 24 edustajaa 100:sta, ensimmäisessä 11 ed. 50:stä, valitsijoita v. 1925 heinäkuussa 706,317 (24 %). Kommunistisessa puolueessa 1,700 jäsentä ja se sai vuoden 1925 vaaleissa 36,786 ääntä ja 1 edustajapaikan.

Islanti: Sosialistinen Työväenpuolue, liittynyt 1926, jäseniä 4,540.

Italia: Sosialistinen yhtenäisyyspuolue (Partito Socialista Unitario), per. v. 1922, jäseniä 31,000, parlamenttiedustajia 24 kaikkiaan 535:stä, valitsijoita 422,957 (5.9 %) huhtikuussa 1924 (fascistinen vaaliterrori). Puolueen johto maanpaossa, edustajat poissa parlamentista. Muita työväenpuolueita: Sosialistinen puolue (maximalistit) ja kommunistinen puolue. Kommunistit eivät kuulu oppositsioniblokkiin. Heidän valitsemaansa edustajat menivät takaisin parlamenttiin oltuaan sieltä muutamia kuukausia poissa.

Itävalta: Sosialidemokraattinen työväenpuolue, per. 1889, jäseniä 566,124, parlamenttiedustus kansallisneuvostossa 68 paikkaa 165:stä ja liittoneuvostossa 21 paikkaa 50:stä, valitsijain ääniä 1,311,870

(39.6 %) lokakuussa 1923. Vuoden 1927 vaaleissa huhtikuun 24. pñä sosialidemokraattinen puolue sai noin 200,000 uutta ääntä ja 71 edustajapaikkaa kansallisneuvostoon. Kommunistinen puolue aivan mitätön.

Itävalta: Tshekkoslovakilainen sosialidemokraattinen työväenpuolue, per. v. 1876, jäseniä 14,200.

Jugoslavia: Sosialistinen puolue, per. 1921, jäseniä 4,000, parlamentissa ei puolueella nykyään ole yhtään edustajaa, valitsijain ääniä 25,000 helmik. vaaleissa 1925.

Kiina: Sosialistinen Työväenpuolue, liittynyt 1925.

Kreikka: Sosialistinen puolue, per. v. 1911, jäseniä 3,480.

Latvia: Sosialidemokraattinen työväenpuolue (Latvijas Sozialdemokratiska Strahdneeku Partija), per. v. 1904, jäseniä 4,600, parlamentissa 30 edustajapaikkaa 100:sta, ääniä 242,000 (31.5 %) lokakuussa 1922, vaaleissa 1925 puolue sai 33 edustajapaikkaa. Muita työväenpuolueita: sosialidemokraattinen oikeistopuolue 7 edustajapaikkaa (1922) ja 4 v. 1925 vaaleissa. Kommunistinen puolue, jäseniä 1,000 komm. intern. ilm. mukaan.

Liettua: Sosialidemokraattinen puolue (Lietuvos Socialdemokratu Partija), per. v. 1896, jäseniä 2,000, parlamentissa 8 paikkaa 78:sta, valitsijoita 102,000 (10.5 %) toukok. 1923. Fascistikaappaus yöllä joulukuun 17. päivää vastaan v. 1926.

Luxemburg: Työväenpuolue, perustettu sosialistiseksi puolueeksi 1903 ja jälleen muodostettu työväenpuolueeksi 1924, jäseniä 1,165, parlamentissa

8 edustajaa 47:stä, valitsijoita 17,379 (15.9 %) v. 1925.

Norja: Norjan Työväenpuolue, perust. v. 1887, jäseniä 100,000. Storthingissä vuoden 1927 vaali-voiton jälkeen 59 edustajaa (150:stä); kommunisteilla 3. Norjan työväenliike kärsi sodan jälkeen suuresti kommunistisesta hajoituksesta. Puolue liittyyneen kohta Internatsionaaliin.

Palestiina: Juutalainen sosialistinen työväenliitto Poale Zion, per. 1909, jäseniä 13,200.

Portugali: Sosialistinen puolue, per. v. 1875, jäseniä 2,500.

Puola: Sosialistinen puolue (Polska Partja Socjalistyczna), per. v. 1892, jäseniä 59,600, seimissä 41 edustajaa 444:stä, senaatissa 7 ed. 111:sta, valitsijain ääniä 911,067 marrask. 1922.

Internatsionaaliin kuuluvat myös: riippumaton sosialistinen puolue, per. v. 1922, jäseniä 2,500 ja saksalainen sos.-dem. puolue, per. v. 1922, jäseniä 3,000.

Ranska: Sosialistinen puolue, perustettu v. 1905, jäseniä 99,000, parlamentissa 106 edustajaa 610:stä, valitsijain ääniä arviolta 1,700,000 toukokuussa 1924. Ranskan kommunistisessa puolueessa on kommun. intern. ilmoituksen mukaan 50,000 jäsentä.

Rumania: Sosialististen puolueiden federatsioni, per. v. 1921, jäseniä 12,600. Maassa on vuosikausia vallinnut häikäilemätön harvainvaltainen terrori. Työväenliike on ankarasti vainottu. Sosialistit saivat vuoden 1922 vaaleissa vain yhden edustajapai-

kan. Hallituspuolue otti itselleen voimakkaan enemmistön kaikin terrorikeinoin. Kommunistisessa puolueessa 2,500 jäsentä kominternin ilmoituksen mukaan.

Ruotsi: Sosialidemokraattinen työväenpuolue, per. 1889, jäseniä 149,429, toisessa kamarissa 104 edustajaa 230:stä, ensimmäisessä 52 ed. 150:stä, valitsijoita 725,844 (40.9 %) syyskuussa 1924.

Saksa: Sosialidemokraattinen puolue, per. (Lassalle) 1863 ja (Eisenacher) 1869 sekä yhdistetty v. 1875 ja viimeksi v. 1922 Nürnbergissä, jäseniä 868,914, valtiopäivillä 131 edustajaa 493:sta, valitsijoita 7,880,963 (26 %) jouluk. 1924. Kommunistisessa puolueessa nykyään noin 90,000 jäsentä.

Suomi: Suomen Sosialidemokraattinen puolue, per. 1899, jäseniä 37,722, eduskunnassa 60 jäsentä 200:sta, valitsijoita 257,364 heinäkuussa v. 1927.

Sveitsi: Sosialidemokraattinen puolue, per. 1890, jäseniä 33,000, kansallisneuvostossa 49 edustajaa 195:stä.

Tanska: Sosialidemokraattinen puolue, per. 1871, jäseniä 143,203, kansankäräjillä 53 edustajaa 149:stä, ääniä 479,000 vaaleissa jouluk. 1926.

Tshekkoslovakia: Tshekkoslovakian sosialidemokraattinen työväenpuolue, per. v. 1872, jäseniä 116,062, parlamentissa 29 edustajaa, ääniä 630,894 vuoden 1925 vaaleissa.

Tshekkoslovakian puolueista kuuluvat Internationaaliin lisäksi: Saksalainen sos.-dem. työväenpuolue, per. 1919, jäseniä 72,209, parlamentissa 17 edustajaa, ääniä 411,000 v. 1926.

Unkarilainen sosialidemokraattinen työväenpuolue, per. 1921, jäseniä 3,060.

Puolalainen sosialistinen työväenpuolue, per. 1921, jäseniä 2,000.

Karpathovenäläinen sos.-dem. työväenpuolue, per. v. 1920, jäseniä 6,420.

Turkki: Riippumaton sosialistinen puolue.

Ukraina: Sosialidemokraattinen työväenpuolue, per. v. 1900, jäseniä 35,000 (v. 1919).

Unkari: Sosialidemokraattinen puolue, per. v. 1894, jäseniä 190,000, puolue sai terrorivaaleissa v. 1926 parlamenttiin 14 edustajaa. Edelleen kuuluu Unkarista Internatsionaaliin sosialistinen emigranttiryhmä »Vilagossag», perustettu v. 1920.

Venäjä: Sosialidemokraattinen työväenpuolue, per. v. 1898, jäsenmäärä nykyään tuntematon. Sosialivallankumouksellisten puolue, per. v. 1900, jäsenmäärä myös nykyään tuntematon, valitsijoita 20,000,000 (59 %) perustavan kansalliskokouksen vaaleissa 1917.

Viro: Sosialistinen työväenpuolue, per. v. 1925 (1917), jäseniä 4,200, parlamentissa 24 edustajapaikkaa 100:sta, ääniä 118,408 v. 1926.

Laskemalla yhteen yllä mainittujen Sosialistiseen Työväen Internatsionaaliin kuuluvien puolueitten jäsenmäärät saadaan Internatsionaalin yhteiseksi jäsenmääräksi noin $6\frac{1}{2}$ milj., joista naisia tilastojen mukaan on noin 750,000.

Marseillen kongressin jälkeen useimpien sosialististen puolueiden jäsenmäärä kuitenkin on huomattavasti kasvanut samaan aikaan kuin kommunistiset

puolueet ovat yleensä kaikissa maissa saaneet laskea jäsenmääränsä jatkuvaa vähenemistä. Sosialistisen Työväen Internatsionaalin jäsenluku nousee tätä nykyä ainakin seitsemään miljoonaan. Se on kaunis saavutus varsinkin verrattuna siihen toiseen järjestöön, joka uskottelee myöskin olevansa internatsionaali, nimittäin moskovalainen niin sanottu kommunistinen internatsionaali. Sen jäsenluku ei ylitä kovinkaan paljoa yhtä miljoonaa ja lisäksi on huomattava, että sen kansainvälisyys joutuu peräti vähäarvoiseen asemaan, kun tiedetään, että tuon jäsenluvun muodostaa melkein yksinomaan Venäjän kommunistinen puolue. Länsimaiset kommunistipuolueet ovat vähitellen lakanneet olemasta varsinaisia joukkopuolueita. Pari kolme maata enää oikeastaan voidaan mainita, joissa kommunistipuolueilla on suurehkoja joukkoja takanaan. Mutta nuokin puolueet ovat niin pahassa sisäisessä hajaannustilassa, ettei niiden olemassaolo mahtane kovinkaan kauan jatkua.

g) Suhteet muihin kansainvälisiin työväenjärjestöihin.

Ennenkuin lopetan tämän puutteellisen katsauksen tahdon vielä mainita Sosialistisen Työväen Internatsionaalin suhteesta muihin kansainvälisiin työväenjärjestöihin aivan lyhyesti. Koska juuri tuli sivumennen kosketelluksi n. s. kolmannen internatsionaalin jäsenlukuakin vertaillaksemme voimasuh-

teita sen ja STI:n välillä, niin saanen sen lisäksi vain ikäänkuin ohimennen mainita, että Sosialistinen Työväen Internatsionaali ei ole Moskovan järjestön kanssa ollut minkäänlaisessa yhteistoiminnassa. Sen suhteet Moskovaan ovat luonnollisista syistä supistuneet siihen, että Leninin kuoleman johdosta lähetettiin osanottosähkösanoma.

Työväen muihin kansainvälisiin järjestöihin STI sensijaan on pitänyt yllä hyvin läheisiä suhteita. Niinpä STI:n ja Amsterdamin ammatillisen internatsionaalin yhteistyö alkoi oikeastaan jo Hampurin kongressissa, jossa Amsterdamin Internatsionaalin sihteeri Oudegeest oli saapuvilla. Samassa kongressissa hyväksytyissä STI:n säännöissä sanotaankin, että »STI katsoo (Amsterdamin) Kansainvälisen Ammattiyhdistysliiton edustaman ammatillisen liikkeen yhtenäisyyden luokkataistelun menestyksellisen käymisen välttämättömäksi ehdoksi».

Ja edelleen:

»STI tulee sen vuoksi olemaan Kansainvälisen Ammattiyhdistysliiton kanssa alituisessa vuorovaihtuksessa ja on valmis tarpeen vaatiessa yhteisesti . . . kutsumaan kokoon konferensseja ja työväenluokan yhteisiä kongresseja kaikkien niiden kysymysten käsittelemiseksi, jotka ovat yhteisiä näille järjestöille.»

Kun tämän lisäksi mainitsen, että puheena olevien järjestöjen toimistoilla on ollut useitakin yhteisiä istuntoja ja että nämä järjestöt m. m. sotakorvauskysymyksessä, sodanvastustuskysymyksessä ja ta-kuusopimuksia koskevassa kysymyksessä ovat esiin-

tyneet läheisen yhteistoiminnan pohjalla ja antaneet yhteisiä julistuksiakin, niin tulee varsin selvästi käsitettäväksi, että STI tässä suhteessa noudattaa tarkoin sääntöjensä määräämää periaatetta ja tarkoitusta, joka tähtää mahdollisimman suuren yhtenäisyyden aikaansaamiseen koko maailman työväenliikkeessä kaikille yhteisen päämäärän saavuttamiseksi.

Myöskin Kansainvälisen Osuustoimintaliiton ja STI:n väliset suhteet ovat olleet hyvin ystävälliset, vaikka varsinaista yhteistoimintaa jonkin elimen kautta ei olekaan saatu aikaan nimenomaan siitä syystä, että Kansainvälinen Osuustoimintaliitto on siitä ainakin toistaiseksi kieltäytynyt. STI:n taholta kyllä tehtiin helmikuussa 1924 ehdotus STI:n, Amsterdamin Internatsionaalin ja Kansainvälisen Osuustoimintaliiton välisen yhteisen komitean asettamisesta, mutta viimeksi mainittu hylkäsi tuon ehdotuksen perustellen kantansa sillä, että Kansainvälinen Osuustoimintaliitto on täydellisesti puolueeton poliittisissa asioissa.

Sellaisia järjestöjä, joiden kanssa STI on vakituksessa vuorovaikutuksessa, ovat edelleen kansainvälinen naistenkomitea, joka asetettiin Hampurin kongressin ohella pidetyssä työläisnaisten kansainvälisessä konferenssissa; samoin Kansainvälinen kasvatus- ja sivistysjärjestö, jonka perustaminen tapahtui Hannoverissa 6. p:nä tammikuuta 1924. Ja ennen kaikkea on vuorovaikutus läheinen STI:n ja Sosialistisen Nuoriso-Internatsionaalin välillä. Siitähän on todistuksena m. m. STI:n vakituisen edustajan kuu-

luminen Nuoriso-Internatsionaalin toimeenpanevaan komiteaan ja päinvastoin. Tämä onkin luonnollista, sillä työläisnuorisohan kaikissa maissa muodostaa STI:n tulevan jäsenistön. STI ja Sosialistinen Nuoriso-Internatsionaali ovatkin oikeastaan samaa perhettä. Voitaisiin sanoa, että Nuoriso-Internatsionaali on olemassa ikäänkuin suuren perheen nuorison oma tupa, jossa nuoriso järjestää kaiken itsenäisesti harrastustensa vaatimusten mukaisesti ja jossa se varttuu joka päivä opiskellen, pitäen huolta sekä henkisestä että ruumiillisesta kasvatuksestaan ottamalla oppia vanhempien neuvoista ja kokemuksista. STI:n tulevaisuuden toivo onkin varsinaisesti työläisnuorisossa. Sosialistisen Internatsionaalin voima ja edistyminen riippuu loppujen lopuksi siitä, kuinka valistunutta, luokkatietoista ja kehittynyttä kaikissa suhteissa on jokaisen maan nuoriso silloin, kun se varttuneisuuden ikään päästyään siirtyy vanhempien puoluetoverien keskuuteen jatkamaan puolue-elämässä sitä työtä, jonka vanhukset nuorukaisiän sivuutettuaan kerran ovat aloittaneet.

h) Internatsionaalin tulevaisuus.

Sosialistinen työväestö työskentelee nykyään kaikissa maissa maailman sodan hävitysten ja tuhoisien seurausten jälkeen proletaarisen Internatsionaalin jälleenrakennustyön jatkamiseksi, kun sekasorron kausi on sivuutettu, sosialistiset puolueet löytäneet jälleen toisensa ja n. s. kommunistinen internatsio-

naali muuttuu yhä enemmän *vain* Venäjän hallitsevaksi bolshevikkipuolueeksi sen länsimaisten alaosastojen vähitellen, mutta varmasti kuihtuessa ja hävitessä lopulta olemattomiin.

Internatsionaalin kokemuksia ajatellen me voimme nykyään käsittää, että kansainvälisiä suhteita ei ole ainoastaan syrjästä katseltava, vaan myöskin niihin *toimien vaikutettava* marxilaisessa hengessä. Kansainvälinen politiikka on nykyään kaikkine monimutkaisuine polkuineen ja pyrkimyksineen niin laajaa ainehistoa tarjoava, että sen selvittämiseen työväenluokalle ei enää riitä yksi eikä kaksikaan miestä, vaikkapa he olisivat varustetut itse Marxin ja Engelsing älyllä ja työkyvyllä. Sosialistinen Internatsionaali tarvitsisi varsinaisen ulkopoliittisen viraston, joka teoreetikkojen johdolla muokkaisi tuon suunnattoman laajan ainehiston työläisjoukoille käsitettävään lyhyeen muotoon. Tämänsuuntaista toimintaa Internatsionaalissa on olemassakin ja se tapahtuu vähäisin voimin, mutta on kuitenkin suurimerkityksellistä. Tarkoitan sitä vakituista tiedonantotoimintaa, joka tapahtuu Internatsionaalin jokaviikkoisen bulletinin julkaisemisen kautta.

Ensimmäisen internatsionaalin häviö ja toisen internatsionaalin hajoaminen osoittaa meille hyvin selvästi, kuinka tavattoman vaikea ja suuri ja tavatonta työtä vaativa taistelu työväenluokan on käytävä ennen kuin se saavuttaa vallan maailmassa ja voi vapauttaa ihmiskunnan kapitalismin järjestelmästä. Siitä huolimatta noiden edellisten internatsionaalien historia ei todista meille, että meillä olisi

syytä epätoivoon. Eikä sitä voikaan olla, sillä meidän aattemme ei perustu mihinkään romantilliseen tulevaisuudenunelmaan, vaan yksinomaan todelliseen työväenluokan etujen yhteisyyteen. Siitä syystä Internatsionaali tuleeikin varmasti yhä enemmän ja enemmän vaikuttavaksi todellisuudeksi ja kykenee kerran raivaamaan tien sosialismiin. Ja tuon tien raivaamisessa on jokaisen sosialistin tunnuslauseena: Kaikkien maiden proletaarit liittykää yhteen ja toimikaa yhteisesti, toimikaa maailman proletaatin järjestönä sosialismin voittoon viemiseksi!

SISÄLLYSLUETTELO.

	Sivu
Alkulause	5
<i>I. Ensimmäinen internatsionaali</i>	7
a) Työväen kansainvälisen järjestön edellytykset	7
b) Internatsionaalin syntyminen ja luonne	22
c) Internatsionaalin toiminta	26
d) Internatsionaalin häviö	30
<i>II. Toinen internatsionaali</i>	34
a) Valmistuminen uuden järjestön perustamiseen	34
b) Internatsionaalin perustaminen	37
c) Internatsionaalin toiminta	40
d) Internatsionaalin hajoaminen	49
<i>III. Välikausi</i>	52
a) Pyrkimykset yhteiseen rauhantoimintaan	52
b) Kansainväliset konferenssit	53
c) Wienin ja Moskovan internatsionaalien syntyminen	57
<i>IV. Sosialistinen Työväen Internatsionaali</i>	60
a) Työskentely uuden internatsionaalin luomiseksi	60
b) Uuden järjestön perustamispohja	67
c) Perustava kongressi Hampurissa	72
d) Luonne, päämäärä ja tehtävät	75
e) Internatsionaalin toiminta	83
f) Internatsionaalin jäsenpuolueet	100
g) Suhteet muihin kansainvälisiin järjestöihin ...	108
h) Internatsionaalin tulevaisuus	111

KAKSI HUOMATTAVAA TEOSTA YHTEISKUNTAKYSYMYSTEN ALALTA

Tapio Voionmaa:

KANSAINVÄLINEN SOSIALIPOLI- TIikka.

„Maisteri Voionmaan 'Kansainvälinen sosialipoli-
tiikka' on erittäin tervetullut, sanoisimmeko tarpeen
vaatima meidän oloissamme... sujuva, kaikesta
raskaudesta vapaa esitystapa helpottaa kirjaan pereh-
tymistä.” — *Ilta-lehti*.

„Huomattava sosialipoliittinen teos... erittäin mie-
lenkiintoinen... kunniaksi suomalaiselle kirjallisuus-
delle.” — *Turun sanomat*.

„Se ei ainoastaan valaise meille kansainvälistä
socialipoliitikkaa, vaan antaa meille samalla erin-
omaisen läpileikkauksen nykyaikaisesta sosialisesta
lainsäädännöstä ja sen moninaisista ongelmista
yleensä.” — *S. Sosialidemokraatti*.

Hienosti nidottuna 34 mk., sid. 50 mk.

H. G. Wells:

UUSIA MAAILMOITA.

„Kustannusosakeyhtiö Kansanvalta ansaitsee tun-
nustuksen siitä, että se on tämän kirjan toimittanut
suomenkielisen yleisön luettavaksi. Kosketusta eng-
lantilaisen ajattelutavan kanssa yleisömmme erittäinkin
yhteiskunnallisella alalla todella tarvitsee.” — *Helsingin Sanomat*.

Teoksen on suomentanut toht. J. HOLLO. Hie-
nosti nidottuna 33 mk., sid. 48 mk.

Molemmat teokset saatavina kaikista kirjakaupoista
ja suoraan kustantajalta:

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ KANSANVALTA

Hinta 16 mk.